

4.2 ผลการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

การนำเสนอในหัวข้อนี้จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) การพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน และ 2) ผลการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ

4.2.1 การพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนาแนวทางเบื้องต้นสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ 2) การพัฒนาแนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ 3) สรุปร่างรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ และ 4) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ รายละเอียดมีดังนี้

1) การพัฒนาแนวทางเบื้องต้นสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ความมั่นคงของมนุษย์ทั้งของไทยและต่างประเทศ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ม.ป.ป.; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545; UNDP, 1994 อ้างถึงใน UNESCO, 2008; Kofi Annan, 2000; Commission on Human Security, 2003) (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2) ผู้วิจัยกำหนดแนวทางเบื้องต้นสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ไว้ดังนี้

1.1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ

การดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน มีเป้าหมายต้องการให้ประชาชนในชุมชนที่เข้าร่วมในโครงการการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม โดยมีลักษณะดังนี้ (1) ด้านการศึกษา ประชาชนในวัยเรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในระบบหรือนอกระบบโรงเรียน

และประชาชนทั่วไปมีโอกาสได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพตามความต้องการของตน (2) ด้านสังคม ประชาชนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับชุมชนได้ มีสุขภาพกายและใจที่ดี และ (3) ด้านวัฒนธรรม ประชาชนมีโอกาสในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดำรงมาในท้องถิ่น

1.2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการร่วมมือร่วมพลังระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชนของไทยและต่างประเทศ (คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.; จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ, 2548; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553; Aalst, 1999; Carter, Wiecha, Peterson & Gortmaker, 2001; Alkire, 2003; Gardner, 2004; Imperial, 2004; Muhr and Verger, 2006; Ruiz, Gilbert, et al., 2006 cited in Williams and Cherednichenko, 2007; Franks et al., 2007) (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2) และได้นำองค์ความรู้ที่ได้มากำหนดแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน ดังนี้

1.2.1) ลักษณะของการทำงานร่วมมือร่วมพลังแบบเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายต้องมีวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common purposes and visions) (Aalst, 1999)

1.2.2) การดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ต้องสนองต่อความต้องการของชุมชน การทำให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ คือการที่ประชาชนในชุมชนได้รับการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้และมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) และต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (Alkire, 2003) ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนเขตปทุมวันมีความมั่นคงของมนุษย์จึงต้องมีหลักการของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ที่สนองต่อความต้องการของชุมชน

1.2.3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การร่วมมือร่วมพลังเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนปทุมวัน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับคนในชุมชนปทุมวัน โดยทุกคนที่เข้ามาทำงานด้วยกันจะมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมกำหนดความรับผิดชอบ ร่วมมือทำงานไปด้วยกัน มีการสื่อสารและการประสานงานอย่างเปิดเผย ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบ ในผลงานที่ทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Gardner, 2004; Imperial, 2004; จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ, 2548) ดังนั้นหลักการของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของคนในชุมชนจึงถือหลักต้องมาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

1.2.4) การร่วมมือรวมพลังกับกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญ จากตัวอย่างความร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชน เช่น **โปรแกรม Planet Health** หรือ Harvard PRC ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) เป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัย ครูและผู้บริหาร ที่พัฒนาสุขภาพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (Carter, Wiecha, Peterson & Gortmaker, 2001) **โปรแกรม Not-On-Tobacco (N-O-T)** ในโครงการ West Virginia University PRC เป็นความร่วมมือระหว่างสมาคมปอดแห่งอเมริกา (ALA) มหาวิทยาลัยเวอจิเนียตะวันตก ครู นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่น และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการหยุดสูบบุหรี่ (Franks et al., 2007) โครงการ **Misión Sucre** ของเวเนซุเอลาที่ให้ทุนการศึกษาแก่ชาวเวเนซุเอลาที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ได้รับการศึกษาหลังจบมัธยมศึกษา (Muhir and Verger, 2006) และมีการแก้ปัญหาของชุมชนในเขตที่นักเรียนอาศัยอยู่ การศึกษาของครู การอบรมทางการแพทย์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของชุมชน ผ่านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ศูนย์สุขภาพท้องถิ่นและผู้ให้บริการทางการศึกษา (Ruiz, Gilbert, et al., 2006 cited in Williams and Cherednichenko, 2007) เป็นต้น จากตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือรวมพลังๆ ต้องมาจากกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนปทุมวันควรใช้กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ

1.2.5) การสร้างความเข้าใจ ในการร่วมมือรวมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ จะต้องทำให้ชุมชนยอมรับและไว้วางใจในตัวผู้วิจัย และให้ความร่วมมือในการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงใน สุระพี อาคมคง, 2550) ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างความเข้าใจในโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้ตรงกัน

1.2.6) การประสานความร่วมมือ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีความเห็นตรงกันในกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชน/โรงเรียน และต้องมีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ให้เข้ามามีความร่วมมือรวมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้แก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

1.2.7) การร่วมกันดำเนินงานตามรูปแบบฯที่พัฒนาขึ้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมทั้งกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชนตามความต้องการของชุมชน ในด้านการจัดการ โครงการ/กิจกรรม การวางแผนการจัดโครงการ/กิจกรรม การจัดหาสถานที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องได้รับการพัฒนา รวมทั้งการจัดสรรความรับผิดชอบในด้านการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

1.2.8) การติดตามผล ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ทั้งที่ได้จากการจัดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชน/โรงเรียน และผลลัพธ์ที่เครือข่ายจิตอาสา ได้รับ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

2) การพัฒนาแนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ โดยการสำรวจสภาพ ปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และความต้องการที่จะได้รับการพัฒนา ของชุมชนและโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ดังนี้

2.1) ความต้องการของชุมชน

จากการสำรวจสภาพ ปัญหา จุดเด่น และความต้องการของชุมชน พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาทั้งด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ส่วนชุมชนที่มีความขัดแย้งในชุมชนค่อนข้างสูงมีความต้องการที่จะสร้างความปรองดองในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ให้คนในชุมชน มีความสามัคคีกันมากยิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาเพียงด้านเดียว ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การพัฒนาทางการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด ถ้านักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จะสามารถพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนที่มีศักยภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกด้าน ซึ่งจะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งผลให้มีความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรม ส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนและลงไปสู่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมต้องพัฒนาตัวครูให้มีความสามารถในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นการพัฒนาทางการศึกษาของโรงเรียนในครั้งนี้จึงมีความต้องการในการพัฒนาครู และนักเรียนไปพร้อมกัน

ดังนั้นผู้วิจัย ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ตัวแทนครูในโรงเรียน จึงได้ร่วมกันกำหนดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการพัฒนาชุมชนตามความต้องการของชุมชน จึงประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนาทางการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ในส่วนของโรงเรียนนั้นจะเป็นโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนาทางการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทั้งตัวนักเรียนและครู

2.2) ความพร้อมขององค์กรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง จะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1) บุคลากร

จากนโยบายของรัฐบาลที่ให้เงินพัฒนาชุมชนละ 1 ล้านบาท บางชุมชนได้จัดทำแผนแม่บทรอบที่ 1 และ 2 และจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนฯ ละ 5 โครงการๆ ละ 2 แสนบาท ส่งผ่านการพิจารณาของเขตปทุมวันเรียบร้อยแล้ว และส่งไปที่สำนักงบประมาณเป็นเวลา 3 ปี แต่ไม่ได้รับการอนุมัติ โดย

แจ้งว่าไม่เข้าเกณฑ์ ไม่มีเงิน จึงทำให้ชุมชนไม่ไว้วางใจในหน่วยงานของรัฐ คิดว่าเป็นการสร้างผลงานของหน่วยงานไม่ใช่เพื่อชุมชน ดังนั้นในการลงพื้นที่ชุมชนจะต้องมีเวลาเพื่อสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน/องค์กรและประชาชนในชุมชน ดังนั้นหน่วยงาน/องค์กรจึงต้องมีบุคลากรประจำชุมชนที่ทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ และสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจัดให้มีผู้วิจัยประจำในแต่ละชุมชนและโรงเรียนรวมทั้งหมด 8 คน

2.2.2) ความเชี่ยวชาญและชำนาญในการพัฒนา

ความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชน/โรงเรียนมีความหลากหลาย ทั้งด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นจึงต้องมีกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความรู้ความชำนาญในการพัฒนาชุมชนในด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีคณะต่าง ๆ หลายคณะ จึงมีองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ สามารถดำเนินการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้แก่ชุมชนได้ตามความต้องการของชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประกอบด้วยคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยพยาบาล สภาอากาศไทย และเจ้าหน้าที่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความรู้ความชำนาญในหลายสาขาที่สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของชุมชน

2.2.3) ความเข้าใจในหลักการความร่วมมือรวมพลัง

หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ได้มีการช่วยเหลือชุมชนต่าง ๆ บ้างแต่เป็นไปในลักษณะของการบริจาคสิ่งของ เป็นครั้งคราวตามแต่วาระและโอกาส และมีการหมุนเวียนกันไปในชุมชนต่าง ๆ โดยไม่ได้ถามความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือชุมชนที่ไม่ยั่งยืน การช่วยเหลือชุมชนอย่างยั่งยืนควรมีรูปแบบของการพัฒนาที่ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ โดยการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างหน่วยงาน/องค์กรกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจในหลักการความร่วมมือรวมพลังเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการประชุมผู้วิจัย ประธานชุมชน ผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการความร่วมมือรวมพลัง

2.2.4) ความเต็มใจในการทำงานกับชุมชน

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานไม่มาก ดังนั้นการติดต่อประสานงานกับชุมชนจึงต้องใช้ความอดทน มีความเข้าใจในชุมชนและเต็มใจที่จะร่วมงานกับชุมชน จึงจะสามารถดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังกับชุมชนได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทุกคนมีความเต็มใจที่จะร่วมทำงานกับชุมชน

3) สรุปร่างรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

จากการพัฒนาแนวทางเบื้องต้นและการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง แนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือร่วมพลังระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชนของไทยและต่างประเทศ รวมทั้ง แนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังที่ได้จากการการสำรวจชุมชนถึงสภาพปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และความต้องการในการพัฒนาของชุมชน ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งหมดมาเป็นร่างรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังซึ่งเป็นรูปแบบกลางสำหรับทุกชุมชนและโรงเรียนที่จะนำไปใช้ มีองค์ประกอบได้แก่ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการ 4) กระบวนการ และ 5) ผลลัพธ์ รายละเอียดมีดังนี้

3.1) เป้าหมาย

ในการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังไม่ว่าจะเป็นระดับองค์กรหรือระดับบุคคล จะต้องมีความหมายที่สร้างร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย (Gardner, 2004; Imperial, 2004; จุฑาทิพย์ สรวิงสุวรรณ, 2548) ดังนั้นการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน ผู้วิจัยจึงมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับชุมชน โดยผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูจากชุมชนเป้าหมายทั้ง 5 ชุมชน เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ผ่านความร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจในโครงการดีแล้วจึงได้ร่วมกันตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ดังนี้

เป้าหมาย: คนในชุมชนเขตปทุมวันมีความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม

3.2) วัตถุประสงค์

ลักษณะของการทำงานร่วมมือร่วมพลังแบบเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายต้องมีวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common purposes and visions) (Aalst, 1999) ดังนั้นในการประชุมระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูจากชุมชนเป้าหมายทั้ง 5 ชุมชน จึงได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันร่วมกันดังนี้

วัตถุประสงค์: เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนในเขตปทุมวันมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาคนในชุมชนให้มีความมั่นคงด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม

3.3) หลักการ

การทำให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ คือการที่ประชาชนในชุมชนได้รับการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้และมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) และต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (Alkire, 2003) ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนเขตปทุมวันมีความมั่นคงของมนุษย์จึงต้องมีหลักการของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ โดยถือหลักของการสนองต่อความต้องการของชุมชน

การร่วมมือรวมพลังเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนปทุมวัน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับคนในชุมชนปทุมวัน โดยทุกคนที่เข้ามาทำงานด้วยกันจะมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมกำหนดความรับผิดชอบ ร่วมมือทำงานไปด้วยกัน มีการสื่อสารและการประสานงานอย่างเปิดเผย ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบในผลงานที่ทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Gardner, 2004; Imperial, 2004; จุฬาทิพย์ สรวิงสุวรรณ, 2548) ดังนั้นหลักการของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของคนในชุมชนจึงถือหลักต้องมาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

จากตัวอย่างความร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชน เช่น โปรแกรม Planet Health หรือ Harvard PRC ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) เป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัย ครูและผู้บริหาร ที่พัฒนาสุขภาพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (Carter, Wiecha, Peterson & Gortmaker, 2001) โปรแกรม Not-On-Tobacco (N-O-T) ในโครงการ West Virginia University PRC เป็นความร่วมมือระหว่างสมาคมปอดแห่งอเมริกา (ALA) มหาวิทยาลัยเวจเจนีเยตตะวันตก ครู นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่น และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการหยุดสูบบุหรี่ (Franks et al., 2007) โครงการ Misión Sucre ของเวเนซุเอลาที่ให้ทุนการศึกษาแก่ชาวเวเนซุเอลาที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ได้รับการศึกษาหลังจบมัธยมศึกษา (Muhre and Verger, 2006) และมีการแก้ปัญหาของชุมชนในเขตที่นักเรียนอาศัยอยู่ การศึกษาของครู การอบรมทางการแพทย์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของชุมชน ผ่านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ศูนย์สุขภาพท้องถิ่นและผู้ให้บริการทางการศึกษา (Ruiz, Gilbert, et al., 2006 cited in Williams and Cherednichenko, 2007) เป็นต้น จากตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการร่วมมือรวมพลังฯต้องมาจากกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนปทุมวันควรใช้กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ

สรุปได้ว่า หลักการของการร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้แก่ชุมชนเขตปทุมวัน ประกอบด้วย 1) การสนองความต้องการของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ 3) การร่วมมือร่วมพลังกับเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น

3.4) กระบวนการ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการร่วมมือร่วมพลังของ Gordon(1996) และ WHO (อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550) มาเป็นกระบวนการร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนปทุมวัน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอนดังนี้

3.4.1) ขั้นการสร้างความเข้าใจ เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน/ผู้บริหารโรงเรียน ครูและประชาชนในชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจในโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้ตรงกัน ซึ่งจะทำให้ชุมชนยอมรับและไว้วางใจในตัวผู้วิจัย และให้ความร่วมมือในการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์(Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

3.4.2) ขั้นการวางแผนการดำเนินงาน ผู้วิจัยและผู้นำชุมชน/ผู้บริหารโรงเรียน ครูและประชาชนในชุมชน (ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย) ร่วมกันคิดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชน/โรงเรียนตามความต้องการของชุมชน/โรงเรียน และร่วมกันพิจารณาเครือข่ายจิตอาสาที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชน/โรงเรียน(Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

3.4.3) ขั้นการประสานความร่วมมือ เมื่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันในกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาชุมชน/โรงเรียน จึงต้องมีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้แก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

3.4.4) ขั้นการร่วมกันดำเนินงาน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมทั้งกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชนตามความต้องการของชุมชน ในด้านการจัดการโครงการ/กิจกรรม ทั้งด้านการวางแผนการจัดโครงการ/กิจกรรม การจัดหาสถานที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องได้รับการพัฒนา รวมทั้งการจัดสรรความรับผิดชอบในด้านการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ(Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

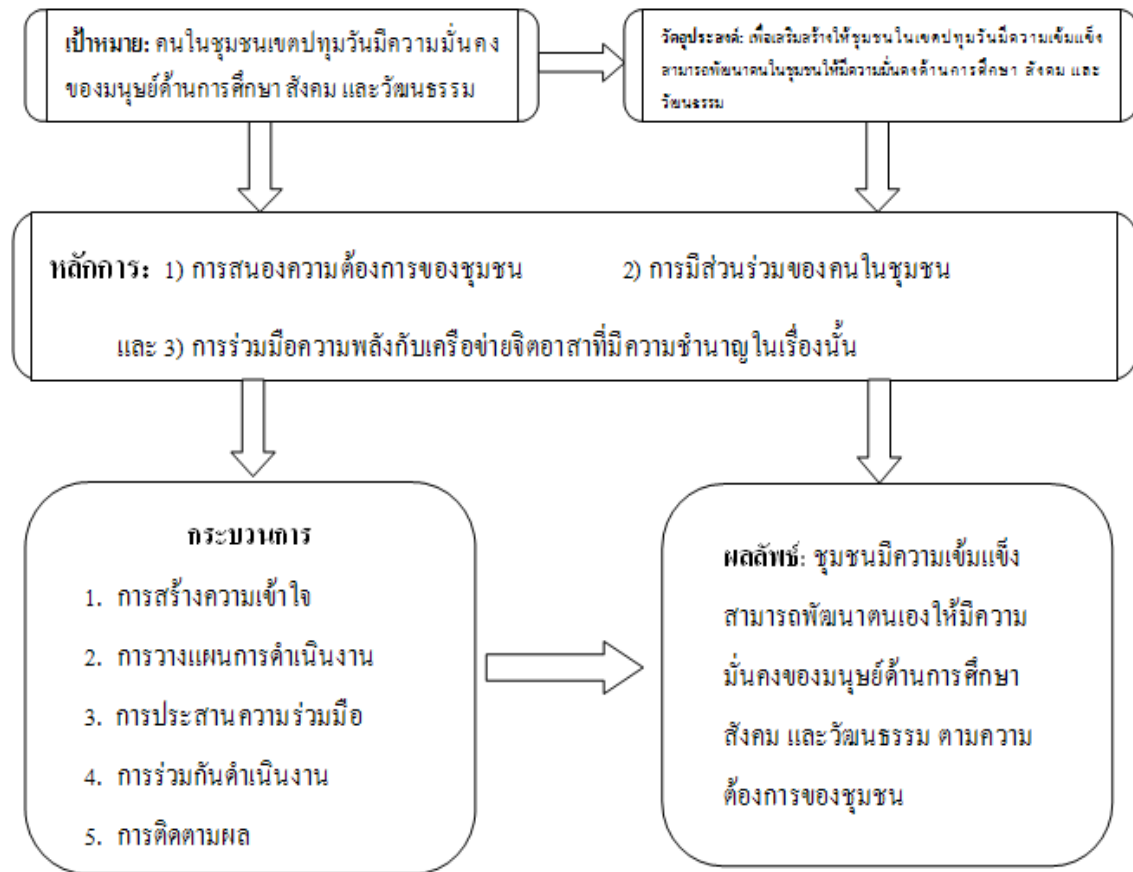
3.4.5) ขั้นการติดตามผล ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ทั้งผลที่ได้จากการจัดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชน/โรงเรียน และผลลัพธ์ที่เครือข่ายจิตอาสาได้รับ (Gordon, 1996; WHO อ้างถึงในสุระพี อาคมคง, 2550)

3.5) ผลลัพธ์

หลังการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังๆ ก็คือ ชุมชนในเขตปทุมวันมีความเข้มแข็ง

สามารถพัฒนาตนเองให้มีความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ตามความต้องการของชุมชน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554)

ร่างรูปแบบของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันมีดังภาพที่ 4.1 ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ร่างรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนและโรงเรียนเขตปทุมวัน

4) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

จากร่างรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ ให้แก่ชุมชนและโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ ที่เป็นร่างรูปแบบแกนกลางไปทดลองใช้ในชุมชนและโรงเรียนตั้งแต่เดือน มกราคม – กันยายน 2554 โดยแต่ละชุมชนมีโครงการ/กิจกรรมแตกต่างกันตามบริบทและความต้องการของแต่ละชุมชน/โรงเรียน ผู้วิจัยนำเสนอการทดลองใช้รูปแบบการ

ดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ โดยแยกเป็นชุมชนและโรงเรียน รายละเอียดของการทดลองใช้ในแต่ละชุมชนและโรงเรียนมีดังนี้

4.1) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ของชุมชนและโรงเรียนวัด

ดวงแข

จากบริบทของโรงเรียนและชุมชนพบศักยภาพในการประสานงานร่วมมือกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน เนื่องจากชุมชนและโรงเรียนมีอาณาเขตติดกันโดยมีวัดดวงแขเป็นสถาบันที่เป็นศูนย์กลางระหว่างชุมชนและโรงเรียน และเยาวชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในชุมชนวัดดวงแขจะเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดดวงแข ชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนวัดดวงแขจึงน่าจะมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนได้โดยมีเยาวชนเป็นเป้าหมายของการพัฒนา นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนและโรงเรียนต่างๆ ก็มีลักษณะที่สามารถทำงานร่วมมือกันได้เป็นอย่างดี จากการสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข พบว่าปัญหาและความต้องการของชุมชนและโรงเรียนสอดคล้องกัน

ปัญหาทางการศึกษาที่สอดคล้องกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข ได้แก่ เยาวชนของโรงเรียนและชุมชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ และมีการอ่านและเขียนภาษาไทย ปัญหาทางด้านสังคมที่สอดคล้องกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข นักเรียนของโรงเรียนวัดดวงแขจำนวนมากมาจากครอบครัวที่ย่ำแย่ และคนในชุมชนจำนวนหนึ่งก็ประสบปัญหาอย่างเดียวกัน จึงอาจส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ต่อนักเรียนของโรงเรียนวัดดวงแขและเยาวชนในชุมชนวัดดวงแข นอกจากนี้ปัญหาที่สอดคล้องกันระหว่างชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนวัดดวงแขยังได้แก่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่และดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ดังนั้นลูกจึงใช้เวลาว่างในทางที่ผิด เช่น การไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ในร้านเกมคอมพิวเตอร์ที่พบอยู่จำนวนมากในบริเวณรอบนอกของชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข ส่วนทางด้านวัฒนธรรม ทั้งชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนวัดดวงแขไม่พบปัญหานี้

จากสภาพและปัญหาที่สอดคล้องกันระหว่างชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนวัดดวงแข จึงมีความต้องการที่สอดคล้องกัน ได้แก่ การพัฒนาเยาวชนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน ทักษะในการดูแลตนเอง การแสวงหาความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหา และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ดังนั้นในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแขจึงควรจะเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมีการพัฒนา 3 ด้านได้แก่ การพัฒนาครู การพัฒนาคนในชุมชน และการพัฒนาเยาวชน โดยการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน แบ่งเป็นทางตรง และทางอ้อม การพัฒนาทางตรงได้แก่ การพัฒนาเยาวชน และการพัฒนาทางอ้อมได้แก่ การพัฒนาครูและการพัฒนาคนในชุมชน เพื่อส่งเสริมโอกาสให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่ง

นำไปสู่การจัดโครงการ/กิจกรรม ในการใช้ทดลองรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ผู้วิจัยนำเสนอแยกเป็นชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข รายละเอียดมีดังนี้

ชุมชนวัดดวงแข

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง

ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันกับผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนวัดดวงแข โดยตั้งเป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีความสามารถทางวิชาการสูงขึ้น เพื่อให้เยาวชนเป็นที่พึ่งที่มีคุณภาพสำหรับชุมชนต่อไป

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชนวัดดวงแข มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เยาวชนในชุมชน 2) เสริมสร้างทักษะการแสวงหาความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน 3) พัฒนาความสามารถทางวิชาการให้แก่เยาวชนในชุมชน 4) เสริมสร้างจิตอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และ 5) เสริมสร้างทักษะในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

ชุมชนวัดดวงแขได้พัฒนาโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 1 โครงการ ชื่อโครงการ ดวงแขร่วมใจด้านภัยยาเสพติด ซึ่งมีโครงการย่อยทั้งหมด 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเสริมสร้างการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมวันเด็ก และกิจกรรมงานประดิษฐ์ 2) โครงการเสริมสร้างการคิดแก้ปัญหาและความสามารถในการอ่าน ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาสำหรับเด็ก และกิจกรรมหนังสือเดินเท้าเรื่องเล่าเดินทาง (TK Mobile Library) 3) กิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยกิจกรรมการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูล และนำเสนอข้อมูล และ 4) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนและกิจกรรมบริจาคเงินให้ผู้สูงอายุในชุมชน

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน คือ นิสิตจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 9 คน นิสิตสาขาวิชาพลศึกษาจำนวน 10 คน นิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษาจำนวน 27 คน นิสิตสาขาวิชาการศึกษาแบบบูรณาการระบบโรงเรียนจำนวน 1 คน คณาจารย์และนักเรียนจากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมจำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจาก TK Park จำนวน 9 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ผู้ใหญ่จำนวน 30 คน เด็กระดับปฐมวัยถึงประถมศึกษาจำนวน 50 คน และเด็กระดับมัธยมศึกษาจำนวน 10 คน

โรงเรียนวัดดวงแข

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันกับผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนวัดดวงแข โดยตั้งเป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีความสามารถทางวิชาการสูงขึ้น เพื่อให้เยาวชนเป็นที่พึ่งที่มีคุณภาพสำหรับชุมชนต่อไป

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของโรงเรียนวัดดวงแข มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เยาวชนในชุมชน 2) พัฒนาความสามารถทางวิชาการให้แก่เยาวชนในชุมชน 3) พัฒนาการสอนการคิดของครู และ 4) เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้แก่ครู

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดในโรงเรียนวัดดวงแขมี 1 โครงการใหญ่ ชื่อโครงการเยาวชนและครูดวงแขพันธุ์ใหม่ ซึ่งมีโครงการย่อยทั้งหมด 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเสริมสร้างการคิดแก้ปัญหาและความสามารถในการอ่าน ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และกิจกรรมพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา 2) โครงการสอนการคิด ประกอบด้วยกิจกรรมอบรมการสอนการคิด 3) โครงการเสริมสร้างความสามารถทางวิชาการเพื่อสอบ O-NET ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างความสามารถทางวิชาการเพื่อสอบ O-NET วิชาภาษาอังกฤษ และกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถทางวิชาการเพื่อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย และ 4) โครงการคลินิกวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรมคลินิกวิจัยในชั้นเรียน

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนวัดดวงแข คือ นิสิตจากคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 9 คน นิสิตสาขาวิชาการศึกษาแบบบูรณาการโรงเรียนจำนวน 1 คน คณาจารย์จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 7 คน อาจารย์จากคณะครุศาสตร์ 1 คน และนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 11 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย นักเรียนจำนวน 79 คน และครูจำนวน 19 คน

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วันเวลาที่จัด
ชุมชนวัดดวงแข			
1.โครงการเสริมสร้างการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	1. กิจกรรมวันเด็ก	เด็กในชุมชนจำนวน 50 คน	15 มกราคม 2554 เวลา 10.00-14.00 น.
	2. กิจกรรมงานประดิษฐ์	เด็กจำนวน 47 คนและ ผู้ปกครองจำนวน 13 คน	27 สิงหาคม 2554 เวลา 9.00-15.00 น.
2.โครงการเสริมสร้างการคิดแก้ปัญหาและความสามารถในการอ่าน	1. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาสำหรับเด็ก	เด็กในชุมชนจำนวน 20 คน	22 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 16.00-17.00 น.
	2.กิจกรรมหนังสือเดินเท้า เรื่องเล่า เดินทาง (TK Mobile library)	เด็กในชุมชนจำนวน 28 คน	26 พฤษภาคม 2554 ถึง วันที่ 10 กรกฎาคม 2554 ทุกวันเสาร์ เวลา 13.00- 15.00 น.
3. โครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	1. กิจกรรมอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูล และนำเสนอข้อมูล	นักเรียนจำนวน 12 คน	23 พฤษภาคม ถึง วันที่ 3 มิถุนายน 2554 เวลา 15.00-16.00 น.
4. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน	1.กั จ ก ร ร ม พั ฒ น า สภาพแวดล้อมชุมชน	ผู้ใหญ่จำนวน 30 คน	12 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 11.00-15.00 น.
	2.กิจกรรมบริจาครถเข็นให้ ผู้สูงอายุในชุมชน	ตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชน	25 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 11.00-12.00 น.
โรงเรียนวัดดวงแข			
1.โครงการเสริมสร้างการคิดแก้ปัญหาและความสามารถในการอ่าน	1. กิจกรรมส่งเสริม ความสามารถในการอ่าน	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 25 คน	22 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 13.00-14.00 น.
	2. กิจกรรมพัฒนาทักษะใน การแก้ปัญหา	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 25 คน	22 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 14.00-15.00 น.
2. โครงการสอนการคิด	1.กิจกรรมอบรมการสอน การคิด	ครู 3 คน	9-10 พฤษภาคม 2554 เวลา 9.00-15.00 น.

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วันเวลาที่จัด
3. โครงการเสริมสร้าง ความสามารถทางวิชาการ เพื่อสอบ O-NET	1. กิจกรรมเสริมสร้าง ความสามารถทางวิชาการ เพื่อ สอบ O-NET วิชา ภาษาอังกฤษ	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 42 คน	9-23 สิงหาคม 2554 เวลา 13.30-15.30 น.
	2. กิจกรรมเสริมสร้าง ความสามารถทางวิชาการ เพื่อ สอบ O-NET วิชา ภาษาไทย	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 38คน	30 สิงหาคม ถึง 13 กันยายน 2554 เวลา 13.30-15.30 น.
4. โครงการคลินิกวิจัย	1. กิจกรรมคลินิกวิจัยในชั้น เรียน	ครู 16 คน	1 สิงหาคม ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2554 เวลา 15.30- 17.30 น.

4.2) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังของชุมชนบ้านครัวใต้และโรงเรียนวัดชัยมงคล

การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนบ้านครัวใต้และโรงเรียนวัดชัยมงคล ผู้วิจัยนำเสนอแยกเป็นชุมชนบ้านครัวใต้ และโรงเรียนวัดชัยมงคลดังนี้

ชุมชนบ้านครัวใต้

จากความต้องการที่ชุมชนมีความเห็นว่าการพัฒนาชุมชนไม่ควรพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ควรมีการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน ดังนั้นชุมชนบ้านครัวใต้จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาทั้งในด้าน **การศึกษา** ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้มีความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนได้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง **ด้านสังคม** ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากปัญหายาเสพติดและการติดเกม และ **ด้านวัฒนธรรม** ที่ต้องการให้คนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าและที่มาของชุมชน เพื่อการสืบสานสิ่งที่ดีงามของชุมชนสืบต่อไป จึงนำมาสู่การจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนบ้านครัวใต้ เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม รายละเอียดมีดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง

รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนบ้านครัวใต้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมแบบบูรณาการ มีเป้าหมายที่จะทำให้ชุมชนบ้านครัวใต้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนมีความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม อย่างบูรณาการ โดยด้านการศึกษา เด็กและเยาวชนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตน เพื่อการพัฒนาตนเอง ด้าน

สังคม รู้จักการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันเพื่อป้องกันตัวเองจากอบายมุข และด้านวัฒนธรรม เด็กและเยาวชนการรู้รากเหง้าที่มาของชุมชนของตนเอง และรู้จักที่จะสืบสานสิ่งที่มีคุณค่าทางประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนตนเองสืบต่อไป

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

ในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านครัวใต้ที่เข้าร่วมโครงการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความเห็นคุณค่าในชุมชนของตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับที่มาของชุมชน และมีความสามารถในการเป็นยุวมัคคุเทศก์

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

ชุมชนบ้านครัวใต้ได้มีการจัดทำโครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนายุวมัคคุเทศก์สำหรับชุมชนบ้านครัวใต้ โดยผ่านกระบวนการยววิจัยและการทำสารคดี

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน

เครือข่ายจิตอาสาที่เข้าร่วมในการดำเนินโครงการฯ มีทั้งหมด 3 หน่วยงาน คือ ชุมชนบ้านครัวใต้ สถาบันรามจิตติ ฝ่ายพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ เด็กในชุมชนบ้านครัวใต้ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนายุวมัคคุเทศก์สำหรับชุมชนบ้านครัวใต้ โดยผ่านกระบวนการยววิจัยและการทำสารคดี จำนวน 5 คน

โรงเรียนวัดชัยมงคล

จากการที่โรงเรียนวัดชัยมงคลมีความต้องการที่จะพัฒนาในด้านการศึกษา กล่าวคือให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความรู้ความสามารถในการสอบ O-NET และครูมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาซึ่งการแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนต่อไป นำมาสู่การจัดโครงการ/กิจกรรมในการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโรงเรียนวัดชัยมงคล เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ซึ่งดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

ความต้องการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดชัยมงคล คือการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความรู้ความสามารถในการสอบ O-NET และครูมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาซึ่งการแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียน

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีความรู้ความสามารถในการสอบ O-NET และครูมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ มีทั้งหมด 2 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดชัยมงคล และโครงการคุณครูอาสา จากจุฬาฯ ผู้นำนักเรียน ปทุมวัน

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

เครือข่ายจิตอาสา มีทั้งหมด 3 หน่วยงาน คือ โรงเรียนวัดชัยมงคล ชมรมจิตอาสา คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชมรมคณิศรคณิศรศาสตร์ คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดชัยมงคลที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดชัยมงคล: การพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ด้วยคณิตศาสตร์ จำนวน 25 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดชัยมงคล ที่เข้าร่วมโครงการคุณครูอาสา จากจุฬาฯ ผู้นำนักเรียน ปทุมวัน จำนวน 25 คน

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนบ้านครัวใต้และโรงเรียนวัดชัยมงคลมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนบ้านครัวใต้ และโรงเรียนวัดชัยมงคล

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน-เวลาที่จัด
ชุมชนบ้านครัวใต้ โครงการพัฒนาผู้ มีคุณลักษณะสำหรับ ชุมชนบ้านครัวใต้ โดยผ่านกระบวนการ ยววิชัยและการทำสาร คดี	1. กิจกรรมการพูดคุยและศึกษาความต้องการกับชุมชน เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและความต้องการการพัฒนาของชุมชน	กลุ่มเป้าหมายและจำนวนที่ตั้งเป้าหมาย: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 20 คน	7 มิถุนายน 2554
	2. กิจกรรมการเรียนรู้เด็ก หากลุ่มสนใจที่อาจจะสามารถเข้าถึงและสามารถเข้าร่วมโครงการได้	จำนวนที่เข้าร่วม: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 10 คน	18 มิถุนายน 2554
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน	จำนวนที่เข้าร่วม: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 10 คน	26 มิถุนายน, 17 กรกฎาคม 2554
	4. กิจกรรมการเข้าหากกลุ่มเด็กเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของเด็กที่เข้าร่วมโครงการ และกระตุ้นให้	จำนวนที่เข้าร่วม: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 10 คน	24, 31 กรกฎาคม, 7 สิงหาคม 2554

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน-เวลาที่จัด
	เด็กๆ เกิดความสนใจกับสิ่งต่างๆ ใกล้เคียงมากขึ้น และเปิดใจพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เราจะชวนตั้งคำถามเกี่ยวกับชุมชนในวันอื่นๆ		
	5. กิจกรรมการเรียนรู้รู้คู่การเล่นสไลด์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการผลิตสื่อ ที่เน้นสื่อการผลิตรายงานหรือสารคดี	จำนวนที่เข้าร่วม: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 คน	21, 28 สิงหาคม, 4, 11 กันยายน 2554
	6. กิจกรรมการเชื่อมสิ่งที่รู้สู่ชุมชน เพื่อเป็นเวทีที่สะท้อนความคิด มุมมอง และสิ่งที่เด็กๆ มองเห็นชุมชน ผู้คน ผ่านภาพยนตร์ที่เด็กได้ถ่ายทำขึ้นมา / ถอดบทเรียนร่วมกัน: สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมโครงการ / ประเมินผลโครงการ	จำนวนที่เข้าร่วม: เด็กๆ ในชุมชนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 คน	18 กันยายน 2554
โรงเรียนวัดชัยมงคล 1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดชัยมงคล	กิจกรรมคณิตศาสตร์รายนิตเดียว 1.1 กิจกรรมการทำแบบวัดการคิดวิเคราะห์ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มเป้าหมายและจำนวนที่ตั้งเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดชัยมงคลจำนวน 100 คน โดยจำนวนที่โรงเรียนให้เข้าร่วมคือ 25 คน	5 กรกฎาคม 2554
	1.2 กิจกรรมเท่าไรเอ๋ย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	12 กรกฎาคม 2554
	1.3 กิจกรรมใครมาก ใครน้อย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	19 กรกฎาคม 2554
	1.4 กิจกรรมกระชับ กระชับ กระชับ	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	2 สิงหาคม 2554
	1.5 กิจกรรมรูปเรขามหาสนุก	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	9, 16 สิงหาคม 2554
	1.6 กิจกรรมหมวกมหัศจรรย์	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	23 สิงหาคม 2554

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน-เวลาที่จัด
	1.7 การทำแบบวัดการคิดวิเคราะห์หลังเข้าร่วมกิจกรรม	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วม 25 คน	30 สิงหาคม 2554
2. โครงการคุณครูอาสา จากจุฬาฯ สู่ นักเรียนปทุมวัน	กิจกรรมสอนเสริมการทำข้อสอบ O-NET	กลุ่มเป้าหมายและจำนวนที่ตั้งเป้าหมาย : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดชัยมงคลจำนวน 25 คน โดยมีผู้มาเข้าร่วมครั้งแรก 25 คน	13, 20, 27 สิงหาคม และ 3 กันยายน พ.ศ. 2554
	2.1 การทำแบบทดสอบ O-NET ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และการสอนเรื่องค่าประจำหลัก (1)		
	2.2 การสอนเรื่องค่าประจำหลัก (2)	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วม 25 คน	20 สิงหาคม 2554
	2.3 การสอนเรื่องโจทย์ปัญหาระคน (1)	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วม 25 คน	27 สิงหาคม 2554
	2.4 กิจกรรมที่ 4 การสอนเรื่องโจทย์ปัญหาระคน (2) และการทำแบบทดสอบ O-NET หลังเข้าร่วมกิจกรรม	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วม 25 คน	3 กันยายน 2554

4.3) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ของชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน

การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน ผู้วิจัยนำเสนอแยกเป็นชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน ดังนี้

ชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

จากความต้องการของชุมชนที่เห็นว่าการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงในชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันอย่างยั่งยืนนั้น ควรเน้นที่การพัฒนาในเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติ ดังนั้นชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันจึงมีความต้องการในการพัฒนาด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะส่งผลทำให้เด็กและเยาวชน สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงนำมาสู่การพัฒนากิจกรรมที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

เป้าหมายของการดำเนินแบบร่วมมือรวมพลังคือ การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้าน การศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนแพลตฟอร์มตำรวจนครบาลปทุมวัน

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อ 1) เพิ่มพูนทักษะความรู้รอบตัว ให้กับเด็กและเยาวชน 2) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 3) ฝึกสมาธิในการ ทำงาน และ ความคิดสร้างสรรค์ ให้กับเด็กและเยาวชน และ 4) เสริมสร้างทักษะความสามารถทางการ กีฬา การทำงานเป็นทีม ให้กับเด็กและเยาวชน

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชนแพลตฟอร์มตำรวจนครบาลปทุม วันมี 1 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนแพลตฟอร์ม สน. ปทุมวัน ซึ่งมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมเสริมความรู้คู่ศิลปะ-วิชาการ 2) กิจกรรมเสริมทักษะทำเครื่องประดับจากลูกปัด และ 3) กิจกรรมเสริมทักษะด้านกีฬา

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชนมีจำนวน 18 คน ประกอบด้วย นิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จำนวน 5 คน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน กรรมการชุมชน จำนวน 4 คน ผู้ปกครอง จำนวน 4 คน เครือข่ายองค์กรภาครัฐ จำนวน 3 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนแพลตฟอร์มตำรวจนครบาล ปทุมคือ กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน จำนวน 20 คน

โรงเรียนปทุมวัน

จากข้อมูลพบว่าโรงเรียนปทุมวันมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย ทักษะ ทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะการทำรูปหอยและบรรจุภัณฑ์สวยงาม ตลอดจนทักษะทางวัฒนธรรม ได้แก่ การรำกลองยาวให้สนุกสนาน นำมาสู่การพัฒนาโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการ ดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังงานเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และ วัฒนธรรมในโรงเรียนปทุมวัน รายละเอียดมีดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังของโรงเรียนปทุมวันมีเป้าหมายคือการเสริมสร้างความ มั่นคงของนักเรียนด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของโรงเรียนปทุมวัน

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังของโรงเรียนปทุมวันมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้าง ความสามารถในการอ่านออกเขียนของนักเรียน 2) พัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักเรียน และ 3) พัฒนา ทักษะทางวัฒนธรรมของนักเรียน

(3) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของโรงเรียนปทุมวัน มีทั้งหมด 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเทคนิคการสอนอ่านและคิดเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของนักเรียน โดยมีกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนภาษาไทยและการใช้สื่อการสอนในระดับประถมศึกษาที่เน้นกระบวนการคิด 2) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา 3) กิจกรรมการพัฒนาครูด้านเทคนิคการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับเด็กประถมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน และ 4) กิจกรรมการทบทวนความรู้และพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET และโครงการเสริมสร้างทักษะการประดิษฐ์และ สืบสานวัฒนธรรมไทย โดยมีกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำรูปหอมสมุนไพร และบรรจุภัณฑ์สวยงาม และ 2) กิจกรรมการสาธิตการสอนรำกลองยาวให้สนุกสนาน

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของโรงเรียนปทุมวัน มี 4 องค์กร รวม 39 คน ประกอบด้วย อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 6 คน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอ่านภาษาไทย จำนวน 1 คน นักวิชาการจากศูนย์ฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานครจำนวน 2 คน นิสิตชมรมจิตอาสาสำนักงานกิจการนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในโรงเรียนปทุมวัน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 218 คน แบ่งเป็นครูโรงเรียนปทุมวันทั้งโรงเรียน จำนวน 18 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน และนักเรียนโรงเรียนปทุมวันระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 200 คน

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนแฟลตสน.

ปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน/เวลา/สถานที่
ชุมชนแฟลตสน. ปทุมวัน โครงการส่งเสริม คุณภาพชีวิต ชุมชนแฟลตสน. ปทุมวัน	1. กิจกรรมเสริมความรู้คู่ ศิลปะ-วิชาการ	เด็ก/เยาวชนและครอบครัว ในชุมชน แฟลต สน.ปทุม วัน จำนวน 20 คน	29 มีนาคม – 3 พฤษภาคม 2554 ทุกวันอังคาร เวลา 14.00 – 17.00 น.: ณ ศาลาชุมชน แฟลต สน.ปทุมวัน

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน/เวลา/สถานที่
	2. กิจกรรมเสริมทักษะทำเครื่องประดับลูกปัด	เด็ก/เยาวชนและครอบครัวในชุมชน แพลต สน.ปทุมวัน จำนวน 20 คน	10 พฤษภาคม 2554 ณ ศาลาชุมชน แพลต สน.ปทุมวัน
	3. กิจกรรมเสริมทักษะด้านกีฬา	เด็ก/เยาวชนและครอบครัวในชุมชน แพลต สน.ปทุมวัน จำนวน 20 คน	11 มิถุนายน – 31 สิงหาคม 2554 ณ โรงยิมสถานีดารวจนครบาลปทุมวัน
โรงเรียนปทุมวัน	1. โครงการพัฒนาเทคนิคการสอนอ่านและคิดเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของนักเรียน	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน	9-10 พฤษภาคม 2554 8.00-16.00 น.
	2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน	9-10 พฤษภาคม 2554 8.00-16.00 น.
	3. กิจกรรมการพัฒนาครูด้านเทคนิคการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับเด็กประถมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน	ครูทั้งโรงเรียน 18 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน	13 พฤษภาคม 2554 8.00-16.00 น.
	4. กิจกรรมการทบทวนความรู้และพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET	นักเรียน ป.6 ทั้งหมด จำนวน 57 คน	20 สิงหาคม 2554, 27 สิงหาคม 2554, 3 กันยายน 2554 และ 10 กันยายน 2554 8.00-12.00 น.
2. โครงการเสริมสร้างทักษะการประดิษฐ์และสืบสวนวัฒนธรรมไทย	1. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำรูปหอยสมุนไพรร และบรรจุภัณฑ์สวยงาม	ครู 10 คน นักเรียน ป.4-5 จำนวน 20 คน	23-24 กุมภาพันธ์ 2554 13.00-17.00 น.
	2. กิจกรรมการสาธิตการสอนรำกลองยาวให้สนุกสนาน	ครูนาฏศิลป์ 1 คน และครูผู้ช่วยสอน 2 คน	7 มิถุนายน 2554 และ 14 มิถุนายน 2554 8.00-10.00 น.

4.4) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม และโรงเรียนปทุมวนาราม

การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนหลังวัดปทุมวนารามและโรงเรียนปทุมวนาราม ผู้วิจัยนำเสนอแยกเป็นชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม และโรงเรียนปทุมวนาราม ดังนี้

ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

จากความต้องการของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม ผู้วิจัยและคณะกรรมการชุมชนเห็นว่า ควรมีการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้านทั้งการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมไปพร้อมๆกัน โดยเริ่มจากการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงวัย พัฒนาเด็กและเยาวชน และพัฒนาการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีให้เกิดความสามัคคีปรองดอง จึงได้พัฒนาโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง ดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม มีเป้าหมาย คือ เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผู้สูงวัยมีสุขภาพแข็งแรง 2) เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะทางสังคม และ 3) คนในชุมชนมีความสามัคคีปรองดอง

(3) โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม มีทั้งหมด 3 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการพัฒนาสุขภาพผู้สูงวัย โดยมีกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมกายบริหาร ฟันฟุและไม้พลองบ่าบัด (2) กิจกรรมการตรวจสุขภาพผู้สูงวัยและการทดสอบสมรรถภาพ (3) กิจกรรมการฝึกเคลื่อนย้ายผู้ป่วย และ (4) กิจกรรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ 2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้คู่ทักษะของเด็กและเยาวชน มีกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมให้ความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ4) โครงการสร้างความปรองดองผ่านประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อสร้างความปรองดอง มี 1 กิจกรรม คือวันฉัตร

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม มีดังนี้ ประธานชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์ผู้สูงอายุ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 คน นักศึกษาจาก สโมสรมักศึกษา ชมรมแอโรบิก วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย และนักศึกษาที่มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาการอ่านของเด็ก จำนวน 19 คน อาจารย์ 2 คน นิสิตจากหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 22 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์เรียนรู้ TK park จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 9 คน วัดปทุมวนาราม โรงเรียนวัดปทุม

วนาราม ศูนย์การค้าพารากอน เซ็นทรัลเวิลด์ ที่สนับสนุนงบประมาณ นอกจากนี้ ยังได้เครือข่ายรองจากการมาพัฒนาชุมชนหลังวัดปทุมวนารามในช่วงเวลาเดียวกัน ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 2 คน มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก 4 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงวัยที่เป็นแกนนำออกกำลังกาย จำนวน 10 คน กลุ่มเด็กปฐมวัยและวัยประถม จำนวน 38 คน และประชาชนในชุมชน จำนวน 50 คน

โรงเรียนปทุมวนาราม

จากข้อมูลพบว่า โรงเรียนวัดปทุมวนารามมีความต้องการที่จะพัฒนาในด้านการศึกษา กล่าวคือให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น มีความรู้ทางด้านสุขภาพมีทักษะในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสอบ O-NET ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสามารถทางการศึกษาในระดับประเทศ เพื่อนำมาซึ่งการแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนได้ต่อไป ผู้วิจัยได้นำมาสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโรงเรียนวัดปทุมวนาราม เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษาดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

เป้าหมายของการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดปทุมวนาราม คือการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้นโดยผ่านการพัฒนาครู เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาให้นักเรียนที่ยั่งยืนต่อไป และพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้ทางด้านสุขภาพมีทักษะในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีความสามารถในการสอบ O-NET

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในโรงเรียนวัดปทุมวนารามมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนของโรงเรียนมีคุณภาพ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ โดยการพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ให้แก่แก่นักเรียน และพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้ทางด้านสุขภาพ มีความสามารถในการสอบ O-NET

(3) โครงการในการ เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โครงการในการ เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในโรงเรียนปทุมวนาราม มี 1 โครงการ ได้แก่โครงการพัฒนาครูและนักเรียน โดยมีกิจกรรม 3 กิจกรรม คือกิจกรรมอบรมครูเรื่องเทคนิคการสอนและสื่อการสอน กิจกรรมเสริมความรู้ทางด้านสุขภาพให้แก่แก่นักเรียนในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และกิจกรรมทบทวน O-NET คณิตศาสตร์แก่นักเรียน

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนปทุมวนาราม มี 2 เครือข่าย รวม 16 คน ประกอบด้วย คณาจารย์จากโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน อาจารย์จาก

โรงเรียนสาธิต ศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน จำนวน 2 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต
ศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน จำนวน 10 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย มี 3 กลุ่ม คือ ครูที่เข้ารับการอบรม จำนวน 8 คน นักเรียนที่ได้รับการทบทวนวิชา
คณิตศาสตร์ จำนวน 30 คน ผู้บริหาร 1 คน

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนหลังวัดปทุม
วนารามและโรงเรียนปทุมวนาราม มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.16 โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนหลังวัด
ปทุมวนารามและโรงเรียนปทุมวนาราม

โครงการ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ	สถานที่
ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม 1. โครงการพัฒนา สุขภาพผู้สูงอายุ	1.กิจกรรมกายบริหารฟื้นฟูและไม้พลอง บ่าบัด	6 มีนาคม -2 เมษายน 2554	ศูนย์ผู้สูงอายุ สวน ลุมพินี
	2.กิจกรรมการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุและ การทดสอบสมรรถภาพ	2 เมษายน 2554	ศูนย์ทำการชุมชน
	3.กิจกรรมการฝึกเคลื่อนย้ายผู้ป่วย	2 เมษายน 2554	ศูนย์ทำการชุมชน
	4.กิจกรรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ	29 พฤษภาคม – 10 กรกฎาคม 2554	ลานกิจกรรมชุมชน
2. โครงการส่งเสริม การเรียนรู้คู่ทักษะ	5.กิจกรรมให้ความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด	2 เมษายน 2554	ลานกิจกรรมชุมชน
	6.กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4,11,18,26 มิถุนายน และ 2 กรกฎาคม 2554	ศูนย์ทำการชุมชน และสนามเด็กเล่น ชุมชน
3. โครงการสร้างความ ปรองดองผ่านประเพณี และวัฒนธรรมของ ชุมชน	7. กิจกรรมวันฉัตรมงคล	5 พฤษภาคม 2554	ลานกิจกรรมชุมชน
โรงเรียนวัดปทุมวนาราม โครงการพัฒนาครูและ นักเรียน	1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิค การสอนภาษาไทยและคณิตศาสตร์และ การใช้สื่อการสอนในระดับประถมศึกษาที่ เน้นกระบวนการคิด	9-10 พฤษภาคม 2554	โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์
	2. กิจกรรมเสริมความรู้ทางด้านสุขภาพ ให้แก่เด็กนักเรียนให้มีทักษะในการป้องกัน โรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	17 มิถุนายน 2554	สภากาชาดไทย

โครงการ	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ	สถานที่
	3. กิจกรรมทบทวนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ เสริมการสอบ O-NET	19, 26 สิงหาคม 2554	โรงเรียนวัดปทุมวนาราม

4.5) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังของชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ราม และโรงเรียนปลุกจิต

การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนพัฒนาบ่อนไก่และโรงเรียนปลุกจิต ผู้วิจัยนำเสนอแยกเป็นชุมชนพัฒนาบ่อนไก่และโรงเรียนปลุกจิต ดังนี้

ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

จากข้อมูลสภาพ ปัญหา จุดเด่น จุดด้อย และความต้องการของชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ผู้วิจัยได้นำมาสู่การพัฒนาโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม ดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ เน้นการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคมของชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ เป็นลำดับแรก โดยใช้กิจกรรมเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และสื่อสารผ่านสายใยของครอบครัวให้เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ในชุมชน และนำไปสู่การสร้างการเข้าใจปัญหาของชุมชน

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ที่เข้าร่วมโครงการมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ก่อให้เกิดการสื่อสาร แลกเปลี่ยนมุมมอง ความเข้าใจกันของและกัน นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาในชุมชน เกิดความสามัคคีในชุมชน โดยใช้สายใยของครอบครัวเป็นตัวผลักดันให้เกิดการสื่อสาร เพื่อเข้าถึง เข้าใจ และนำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชนอย่างยั่งยืน

(3) โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ มีโครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงทั้งหมด 2 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านการศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมการสอนวิธีการดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าเบื้องต้น และ 2) โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านสังคม ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการสอนวิธีการนวดหน้า เท้า และข้อ 2) กิจกรรมทัศนศึกษาเขาดินวนาสวนสัตว์คู่สัต 3) กิจกรรมการบริจาครถเข็นนั่งให้ผู้สูงอายุและผู้พิการ 4) กิจกรรมการบริจาคอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ 5) กิจกรรมการปรับปรุงพื้นที่ข้างศูนย์เด็กเล็กหรือสหกรณ์ยูเนี่ยนเดิม มาเป็นที่จัดไว้สำหรับผู้สูงอายุ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ 6) กิจกรรมค่ายบ่อนไก่ศึกษา

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชน

เครือข่ายที่เข้าร่วมดำเนินงานโครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ได้แก่ กรรมการชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 9 คน ครู และพี่เลี้ยงศูนย์เด็กเล็กชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 5 คน นิสิตคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 25 คน วิทยากรจิตอาสาคณะจิตวิทยา 1 คน นักพัฒนาชุมชน 6 สำนักงานเขตบางคอแหลม และทีมงาน 4 คน และผู้ปกครองเด็กเล็กในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 5 คน นิสิตจิตอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 100 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุและ/หรือผู้พิการ 20 คน เด็กเล็กในศูนย์เด็กเล็กชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 25 คน เด็กและเยาวชน ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ และชุมชนใกล้เคียง 40 คน

โรงเรียนปลุกจิต

จากการที่โรงเรียนปลุกจิตมีความต้องการที่จะพัฒนาในด้านการศึกษา กล่าวคือ ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรในระดับที่สูงขึ้น และต้องการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดและพัฒนานักเรียน นำมาสู่การพัฒนาโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโรงเรียนปลุกจิต เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา รายละเอียดมีดังนี้

(1) เป้าหมายของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

ความมั่นคงของนักเรียนในโรงเรียนปลุกจิตด้านการศึกษา มุ่งที่การเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนในโรงเรียน โดยการพัฒนาทางตรงในตัวนักเรียน และการพัฒนาผ่านครูผู้สอน

(2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

การดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังของโรงเรียนปลุกจิตมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้และทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้แก่นักเรียน และการสร้างความเข้าใจในธรรมชาตินักเรียน การพัฒนาครูให้มีทักษะการสอนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน รวมทั้งการนำแนวคิดทางจิตวิทยาที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

(3) โครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

โรงเรียนปลุกจิตมีโครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทั้งหมด 2 โครงการ ได้แก่ โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านการศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนภาษาไทยและการใช้สื่อการสอนที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา 2) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา 3) กิจกรรมการสอนคณิตศาสตร์เพื่อการเตรียมสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) กิจกรรมการสัมมนาเทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อการจัดการชั้นเรียนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และโครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยกิจกรรมรวมพลคนรักปลุกจิต

(4) เครือข่ายจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

เครือข่ายจิตอาสาที่เข้าร่วมดำเนินงานโครงการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียนปลุกจิต ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนปลุกจิต 7 คน นิสิตชมรมจิตอาสา คณะครุศาสตร์ 40 คน วิทยากรจิตอาสาคณะจิตวิทยา 1 คน นิสิตคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 คน คณาจารย์จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ ฝ่ายประถม จำนวน 4 คน

(5) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูและครูผู้ช่วยโรงเรียนปลุกจิต จำนวน 26 คน ครูเก่าของโรงเรียน จำนวน 25 คน นักเรียน 60 คน

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ และโรงเรียนปลุกจิต มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.17 โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่และโรงเรียนปลุกจิต

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน/เวลา
ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 1. โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านการศึกษา	1. กิจกรรมการสอนวิธีการดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าเบื้องต้น	เยาวชนและประชาชนในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 20 คน	7พ.ค.-25มิ.ย. 2554
	2. กิจกรรมสอนวิธีการนวดหน้าเท้า และข้อ	เยาวชน และผู้สูงอายุ 20 คน	7พ.ค.-25มิ.ย. 2554
สังคม	3. กิจกรรมทัศนศึกษาเขาดินวนาสวนสัตว์ดุสิต	เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ 25 คน ครู 3 คน และผู้ปกครอง	29เม.ย.2554
	4. กิจกรรมบริจาครถเข็นนั่งให้ผู้สูงอายุและผู้พิการ	ผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่	4 มีนาคม 2554
	5. กิจกรรมบริจาคอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	ประชาชนในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่	18 เมษายน 2554
	6. กิจกรรมปรับปรุงพื้นที่ข้างศูนย์เด็กเล็กหรือสหกรณ์ยูเนียนเดิมมาเป็นที่จัดไว้สำหรับผู้สูงอายุมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์	ประชาชนในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่	ช่วงเดือนเมษายน 2554
	7. กิจกรรมค่ายบ่อนไก่อีกศึกษา	ประชาชนในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่	13 เมษายน 2554
โรงเรียนปลุกจิต 1. โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านการศึกษา	1. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนภาษาไทยและการใช้สื่อการสอน	ครูจำนวน 5 คน	9-10 พฤษภาคม 2554

โครงการ	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัน/เวลา
	ที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา		
	2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษา	ครูจำนวน 2 คน	9-10 พฤษภาคม 2554
	3. กิจกรรมการสอนคณิตศาสตร์เพื่อการสอบ O-NET ให้นักเรียนชั้นประถม 6	นักเรียน ป.6 จำนวน 60 คน	13,20,27 สิงหาคม และ 3 กันยายน 2554
	4. กิจกรรมการสัมมนาเทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อการจัดการชั้นเรียนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน	ครูจำนวน 26 คน	23 กรกฎาคม 2554
2. โครงการสร้างเสริมความมั่นคงด้านวัฒนธรรม	5. กิจกรรมรวมพลคนรักปลูกจิต	ครูปัจจุบัน และครูเก่าของโรงเรียน รวม 50 คน	5 กุมภาพันธ์ 2554

4.2.2. ผลการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนและโรงเรียนแบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ หัวข้อที่ 1 เป็นผลที่เกิดขึ้นกับแต่ละชุมชน/โรงเรียนในด้านความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม หัวข้อที่ 2 เป็นผลที่เกิดขึ้นกับเครือข่ายจิตอาสา และหัวข้อที่ 3 เป็นปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผลที่เกิดขึ้นกับแต่ละชุมชน/โรงเรียนในด้านความมั่นคงของมนุษย์ทางการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 หัวข้อ หัวข้อที่ 1 เป็นสภาพชุมชนและโรงเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชน/โรงเรียนแต่ละแห่ง ซึ่งดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังตั้งแต่เดือนธันวาคม 2553 ถึง เดือนกันยายน 2554 โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เขตปทุมวัน เอกสารของเขตปทุมวัน การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน การสังเกตของผู้วิจัยในขณะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และข้อมูลจากแบบทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรม (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลจากแบบสอบถามความมั่นคงของมนุษย์ที่มีตัวบ่งชี้ 11 ตัว (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค) ซึ่งสอบถามจากหัวหน้าครอบครัวในแต่ละชุมชนทั้งก่อนและหลัง

การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองจากข้อมูล ส่วนหัวข้อที่ 2 เป็นภาพรวมของคุณลักษณะของครูและนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับโรงเรียน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง) รายละเอียดมีดังนี้

1.1) สภาพชุมชนและโรงเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง

ผู้วิจัยนำเสนอสภาพชุมชนและโรงเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง โดยแยกเป็นชุมชนและโรงเรียน รายละเอียดมีดังนี้

(1) ชุมชนและโรงเรียนวัดดวงแข

ชุมชนวัดดวงแข

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา เด็กส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา เพราะส่วนใหญ่จะต้องทำงานรับจ้างเพื่อหาเลี้ยงชีพ คนในชุมชนไม่มีความสนใจในการพัฒนาตนเองทางด้านการฝึกอาชีพ เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งทำรายได้ให้มากกว่า คนในชุมชนมากกว่าครึ่งเล็กน้อยที่มีความตระหนักในสิทธิและโอกาสในการเรียนหนังสือฟรีและได้เรียนหนังสือ แต่มีจำนวนน้อยมากที่มีตระหนักในสิทธิที่เด็กพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และมีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนน้อยมาก	ด้านการศึกษา เด็กในชุมชนจำนวน 50 คนได้รับการพัฒนาการด้านทักษะการแก้ปัญหา การฝึกอาชีพ ความสามารถในการอ่าน ตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด เด็กจำนวน 12 คนมีความรู้และทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและนำเสนอข้อมูลเพิ่มขึ้น และเด็กจำนวน 47 คนได้รับความรู้ในการประดิษฐ์กระเป๋า การปั้นดิน และการร้อยลูกปัดเพิ่มมากขึ้น หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ แล้ว ผู้นำชุมชนและผู้วิจัยยังมีการประสานงานกันอยู่ต่อเนื่องเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ
ด้านสังคม สภาพแวดล้อมของชุมชนในด้านความสะอาด แสงสว่างอยู่ในสภาพที่ไม่ค่อยดี มีปัญหาการระบายน้ำ และการระบายขยะ มีปัญหาหมอกควันทางอากาศ เนื่องจากเมื่อวัดมีงานฌาปนกิจศพจะมีเขม่าควันปกคลุมทั่วบริเวณ รวมถึงบริเวณวัดดวงแข ชุมชนมีลักษณะแออัด สภาพบ้านเรือนสร้างติดกันเป็นแถว นอกจากนี้ชุมชนมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ เนื่องจากบริเวณล้อมรอบชุมชนมีร้านเกมจำนวนมาก ทำให้เด็กส่วนใหญ่ติดเกม มีปัญหาการเล่นการพนันบ้างเล็กน้อย คนในชุมชนติดยาเสพติด	ด้านสังคม เด็กเด็กจำนวน 50 คนได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการดำรงชีวิต เด็กจำนวน 12 ได้รับความรู้และมีความตระหนักเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้ใหญ่คือ ผู้ใหญ่จำนวน 30 คน มีความตระหนักและรู้จักเสียสละตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหลังจากร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น ร่วมกันทำความสะอาดชุมชน การวาดภาพทาสีรั้วรอบชุมชน ผู้ปกครองเด็กจำนวน 13 ได้มีโอกาสใช้เวลาร่วมกับบุตรหลาน และผู้สูงอายุจำนวน 30 คนได้มีรถเข็นเอาไว้ใน

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
บริเวณในชุมชนเป็นแหล่งซื้อและแหล่งเสพยาเสพติด แต่ปัญหาการข่มขืน การทำร้ายร่างกาย และการลักขโมยยังไม่พบบ่อยนัก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาให้เด็ก รวมทั้งคนในชุมชนจำนวนหนึ่งมีการหย่าร้างกันจึงทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด จึงเกิดภาวะเสี่ยงต่ออบายมุขต่างๆ จึงทำให้เด็กติดเกม วัยรุ่นเกิอบครั้งมีครอบครัวเร็ว และไม่เรียนต่อ ครั้งหนึ่งของคนในชุมชนเจ็บป่วย ผู้สูงอายุ มีสุขภาพไม่แข็งแรงและช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้ คนในชุมชนจำนวนน้อยมากที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว คนส่วนมากมีการป้องกันตัวและปฏิเสธอบายมุข ชุมชนไม่ค่อยมีสถานที่ออกกำลังกาย คนในชุมชนมีการออกกำลังกายน้อย คนส่วนมากในชุมชนเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น คนในชุมชนมีจำนวนน้อยมากที่ช่วยเหลืองานในชุมชน	เวลาจำเป็น เช่น ไปโรงพยาบาล ทำให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น ชุมชนมีทัศนียภาพที่สวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น และคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
ด้านวัฒนธรรม ชุมชนไม่มีปัญหาด้านวัฒนธรรม ชุมชนมีการจัดงานสืบทอดวัฒนธรรมไทยในเทศกาลต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดงานวันสงกรานต์ และงานลอยกระทง คนในชุมชนมากกว่าครึ่งเล็กน้อยที่มีความเคารพและกตัญญูต่อผู้ใหญ่ และเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานประเพณีของชุมชน	ด้านวัฒนธรรม เด็กจำนวน 47 คน และผู้ปกครองจำนวน 13 คน ได้เรียนรู้ศิลปะเพิ่มขึ้น จากการประดิษฐ์กระเป๋าผ้าที่ทำจากเศษผ้าไหม

ภาพที่ 4.2 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนวัดดวงแข

โรงเรียนวัดดวงแข

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา นักเรียน โรงเรียนวัดดวงแขมีผลการสอบ O-NET ประจำปีการศึกษา 2554 ก่อนข้างต่ำ ในแต่ละวิชามีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 41.63-58.78 รายวิชาที่มีคะแนนต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ วิชาศิลปะ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ ผลการสอบ O-NET และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนวัดดวงแขพบว่า รายวิชาที่ค่อนข้างวิกฤตสำหรับนักเรียนได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนส่วนหนึ่งอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ดิเคม และขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหาด้านครู ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และต้องการกลับไปทำงานในภูมิลำเนา โรงเรียนและชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมกันในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากกว่า 10 คน แต่ไม่ได้รับการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักวิชา ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน โรงเรียนไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงต้องการส่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนในสถานศึกษาที่มีความพร้อมมากกว่านี้	ด้านการศึกษา นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการอ่าน นอกจากการจัดการกิจกรรมต่างๆ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ในเชิงวิชาการเพิ่มมากขึ้นแล้ว จากการจัดการสอนเสริมวิชาภาษาอังกฤษและวิชาภาษาไทย ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับ 2 วิชานี้ ดีขึ้น ครูมีความตื่นตัวในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองมากขึ้น และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น และครูได้รับการพัฒนาในด้านทักษะการสอนการคิด นอกจากนี้หลังเสร็จสิ้นโครงการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ฯ ยังมีกรคิดต่อให้การช่วยเหลือด้านการทำวิจัยให้แก่ครูในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง
ด้านสังคม นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวแตกแยก เช่น พ่อแม่แยกกันอยู่ พ่อหรือแม่แต่งงานใหม่ หย่าร้าง หรือเสียชีวิต ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จึงทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานได้อย่างเต็มที่ และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียน	ด้านสังคม นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ซึ่งจากผลการจัดกิจกรรมพบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม
ด้านวัฒนธรรม โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สืบทอดวัฒนธรรม อีกทั้งชุมชนวัดดวงแขเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมจึงมีการร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมสืบทอดประเพณีเพื่อสืบสานวัฒนธรรมไทย	ด้านวัฒนธรรม ชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนได้มีการร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อสืบทอดประเพณีและสืบสานวัฒนธรรมไทย

ภาพที่ 4.3 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในโรงเรียนวัดดวงแข

(2) ชุมชนบ้านครัวใต้และโรงเรียนวัดชัยมงคล

ชุมชนบ้านครัวใต้

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษายังน้อย คนในชุมชนจำนวนมากที่มีความตระหนักในสิทธิและโอกาสในการเรียนหนังสือฟรี สิทธิที่เด็กพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ การได้เรียนหนังสือ และมีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนน้อยมาก ยกเว้นศาสนสถานที่มีจำนวนคนใช้มากกว่าครึ่ง	ด้านการศึกษา เด็กได้รับการพัฒนามีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
ด้านสังคม บ้านเรือนมีความแออัด มีแหล่งซื้อขายและเสพยาเสพติดอยู่บ้าง เด็กและเยาวชนบางส่วนใช้เวลาไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากเกินไป สภาพแวดล้อมของชุมชนมีปัญหาในด้านความสะอาดและมีที่ลับตา มีปัญหาการเล่นการพนันและยาเสพติดสูงมาก มีปัญหาหย่าร้างกันน้อย คนในชุมชนจำนวนน้อยมากที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คนในชุมชนน้อยมากที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนใน	ด้านสังคม เด็กรู้จักทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันเพื่อป้องกันตัวเองจากอบายมุข คนในชุมชนช่วยเหลืองานในชุมชนมากขึ้น

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ครอบครัว คนส่วนมากมีการป้องกันตัวและปฏิเสธ อบายมุข ชุมชนมีสถานที่ที่ออกกำลังกาย คนในชุมชนเกิน ครั้งที่มีการออกกำลังกาย คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อย คน ในชุมชนเกินครั้งที่เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น คนในชุมชนจำนวนมากที่ช่วยเหลืองานในชุมชน	
ด้านวัฒนธรรม การสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนจากคนรุ่นเก่าสู่คน รุ่นใหม่ยังมีน้อย คนในชุมชนเกือบทั้งหมดมีความเคารพและกตัญญูต่อ ผู้ใหญ่ แต่มีจำนวนไม่ถึงครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมหรืองาน ประเพณีของชุมชน	ด้านวัฒนธรรม เด็กที่รู้ที่มาและภูมิใจในชุมชนของตนเอง

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนบ้านครัวใต้

โรงเรียนวัดชัยมงคล

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา นักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ยังมีทักษะการคิด วิเคราะห์น้อย และจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนยัง ไม่พอกับจำนวนนักเรียน	ด้านการศึกษา นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น มีความรู้ และทักษะในการทำข้อสอบ O-NET มากขึ้น ครูไม่สนใจในการพัฒนาตนเอง ไม่ยอมเข้าร่วม อบรมการพัฒนาทักษะการสอนต่าง ๆ เช่น การสร้างสื่อ การสอนการคิดวิเคราะห์ในวิชาคณิตศาสตร์ และ

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
	ภาษาไทย เป็นต้น โดยอ้างว่าติดปิดภาคเรียน ใดๆ ที่มีการ ประสานไว้เรียบร้อยแล้ว ถึงเวลาไม่มาเข้ารับการอบรม
ด้านสังคม	ด้านสังคม
-	-
ด้านวัฒนธรรม	ด้านวัฒนธรรม
-	-

ภาพที่ 4.5 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในโรงเรียนวัดชัยมงคล

(3) ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน

ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน เป็นชุมชนเฉพาะของข้าราชการตำรวจ จึงมีจุดเด่นสำคัญในเรื่องความสามารถพึ่งพาตนเองทางสูงทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนที่เป็นวัยทำงานมีระดับการศึกษาสูงกว่าชุมชนอื่นๆ ในเขตเดียวกัน ในชุมชนแห่งนี้ไม่มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด คนในชุมชนมากกว่าครึ่งที่มีความตระหนักในสิทธิและโอกาสในการเรียนหนังสือฟรีและได้เรียนหนังสือ แต่มีจำนวนน้อยกว่าครึ่งที่มีตระหนักในสิทธิที่เด็กพิการหรือ	ด้านการศึกษา เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีความรู้รอบตัวในเรื่องต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แยกแยะสิ่งเสพติดได้ รู้วิธีการรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในชุมชน มีความรู้ทางด้านกีฬาเบดมินตัน รวมทั้งมีความคิดเชิง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น ชุมชนไม่มีห้องสมุด เพราะมีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับให้จัดตั้งห้องสมุด เนื่องจากที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้กับสถาบันการศึกษา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
เด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และมีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนน้อยมาก	ดังนั้น คนในชุมชนจึงไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้อื่นที่ใกล้เคียงชุมชนแทน เช่น ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คนในชุมชนมีการใช้ลานกีฬามากขึ้นกว่าเดิม
ด้านสังคม ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน มีปัญหาเรื่องความสะอาดและแสงสว่างตามทางเดิน ครอบครัวดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนไม่ทั่วถึงเพียงพอ ประกอบกับบริบทของชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเมืองและตั้งอยู่ใกล้ศูนย์การค้าหลายแห่ง จึงทำให้เด็กและเยาวชนบางส่วน ใช้เวลาว่างไม่เหมาะสมกับวัย เช่น ไม่สนใจการเรียน ดิฉันเกม ไม่ออกกำลังกาย สภาพแวดล้อมของชุมชนมีปัญหาในด้านความสะอาดและมีที่ลับตา มีปัญหาการเล่นการพนันและยาเสพติดค่อนข้างน้อย มีปัญหาหยาบคายกันน้อย คนในชุมชนจำนวนน้อยมากที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คนในชุมชนจำนวนน้อยที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว คนส่วนมากมีการป้องกันตัวและปฏิเสธอบายมุข ชุมชนไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย คนในชุมชนเกินครึ่งที่มีการออกกำลังกาย คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อยมาก คนในชุมชนเกินครึ่งที่เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น คนในชุมชนจำนวนเกินครึ่งเล็กน้อยที่ช่วยเหลืองานในชุมชน	ด้านสังคม จากการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษ ได้ส่งผลทางอ้อมทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาว่างร่วมกันอย่างมีคุณภาพและดูแลเอาใจใส่กันมากขึ้น เช่นการออกกำลังกายร่วมกัน นอกจากนี้ ภายในชุมชนมีความสะอาดมากขึ้น
ด้านวัฒนธรรม ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน ไม่มีการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น คนในชุมชนเกือบทั้งหมดมีความเคารพและกตัญญูต่อผู้ใหญ่ แต่มีจำนวนน้อยมากที่เข้าร่วมกิจกรรมหรืองานประเพณีของชุมชน	ด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนไม่มีการกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของชุมชน

ภาพที่ 4.6 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน

โรงเรียนปทุมวัน

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา นักเรียนมีปัญหาในการเรียนรู้ มีทักษะภาษาไทยต่ำมาก และนักเรียนไม่ชอบการอ่าน อ่านไม่คล่อง อ่านไม่ออก ครูในโรงเรียนมีการะงานตามการมอบหมายจากหน่วยงานต่างๆ มาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาการเรียนการสอนได้มากเท่าที่ควร ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนที่ยังเน้นผู้สอนบรรยายเป็นสำคัญ ไม่ค่อยผลิตสื่อการสอนใหม่เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอ จึงใช้สื่อการสอนที่มีอยู่เดิมซึ่งมีไม่มากนัก	ด้านการศึกษา นักเรียนสนใจเรียนและสนุกกับการเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ ครูส่วนใหญ่มีเจตคติดีขึ้นเกี่ยวกับการสอน โดยเฉพาะครูในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ครูภาษาไทยมีความเห็นว่าการสอนให้นักเรียนอ่านภาษาไทยออก ไม่ยากอย่างที่คิด ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายมากขึ้น จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น สามารถผลิตสื่อการสอนที่บูรณาการในวิชาได้ เช่น ผลิตสื่อนาฬิกากระดาษ มาใช้ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ
ด้านสังคม โรงเรียนมีความต้องการให้ครูและนักเรียนมีทักษะการประดิษฐ์ โดยเฉพาะงานที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นบริเวณโรงเรียน ได้แก่ การประดิษฐ์รูปหอมสมุนไพร ซึ่งครูและนักเรียนไม่มีความรู้และทักษะในการประดิษฐ์	ด้านสังคม ครูทุกคนเห็นว่าการทำงานประดิษฐ์รูปหอมสมุนไพรไม่ยากอย่างที่คาดไว้ และครูสามารถถ่ายทอดทักษะการประดิษฐ์งานดังกล่าวให้แก่นักเรียนรุ่นหลัง เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไปได้ นอกจากนี้ ขณะนี้โรงเรียนมีนโยบายให้ครูบรรจุงานประดิษฐ์ดังกล่าวในหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนด้วย นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่สามารถประดิษฐ์เครื่องใช้ได้เอง ซึ่ง

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
	สามารถเพิ่มรายได้เสริมให้ตนเองและครอบครัวได้ นอกจากนี้ นักเรียนของโรงเรียนยังมีโอกาสได้จัดการเรียนรู้รู้งานอาชีพและเทคโนโลยีในตลาดนัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในงานนิทรรศการวิชาการของเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนของโรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรมสอนประดิษฐ์รูปหอมและบรรจุภัณฑ์รูปให้แก่นักเรียนโรงเรียนอื่นๆ ด้วย
ด้านวัฒนธรรม โรงเรียนมีความต้องการพัฒนาครูนักศิลป์ให้สามารถสอนการรำกลองยาวให้สนุกสนาน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสามารถจัดแสดงแก่สาธารณะได้	ด้านวัฒนธรรม นักเรียนสนใจกิจกรรมการรำกลองยาวมากขึ้น นักเรียนมีความสุขสนุกกับการเรียนและการฝึกทำรำต่างๆ ครูได้เรียนรู้วิธีการและเทคนิคการสอนการรำกลองยาวให้นักเรียนสนุกสนาน สามารถดัดแปลงและประยุกต์ทำรำให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียนได้ โรงเรียนได้ตั้งวงกลองยาวประจำโรงเรียน และได้แสดงในงานแห่เทียนจำนำพรรษาที่วัดในเขตปทุมวันด้วย

ภาพที่ 4.7 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจในโรงเรียนปทุมวัน

(4) ชุมชนหลังวัดปทุมวนารามและโรงเรียนวัดปทุมวนาราม

ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา คนในชุมชนส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น มีกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษา คนในชุมชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิเกี่ยวกับการเรียน เด็กเล็กไม่ได้พัฒนาเรื่องความสามารถในการอ่านและการสื่อสารที่เหมาะสม เด็กชั้นประถมอ่านหนังสือไม่ได้ตามเกณฑ์ และเข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้ ทั้งๆที่มีแหล่งเรียนรู้ในเขตชุมชนจำนวนมาก ได้แก่ วัดปทุมวนาราม อุทยานเรียนรู้ T.K.park สวนลุมพินี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ห้างสรรพสินค้าพารากอน เซ็นทรัลเวิลด์ สยามสแควร์ สนามกีฬาแห่งชาติฯ ชุมชนไม่มีมุมหนังสือหรือห้องสมุดสำหรับชุมชน คณะกรรมการชุมชนขาดวิสัยทัศน์ ไม่อำนวยความสะดวกให้องค์กรภายนอกเข้าไปทำกิจกรรมที่พัฒนา “คน” ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขาดการประสานความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน เด็กในชุมชนไม่ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน สัดส่วนการรับเด็กชุมชนลดลงจากร้อยละ 60 เหลือเพียงร้อยละ 30 คนในชุมชนส่วนมากมีความตระหนักในสิทธิและโอกาสในการเรียนหนังสือฟรี สิทธิที่เด็กพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และได้เรียนหนังสือ แต่มีจำนวนน้อยกว่าครั้งที่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆในชุมชน	ด้านการศึกษา เด็กในชุมชนร้อยละ 80 สามารถอ่านหนังสือได้ตามเกณฑ์ ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน และเยาวชนดีขึ้น เด็กในชุมชนไปร่วมกิจกรรมเรียนรู้ที่ศูนย์ T.K.park ห้างเซ็นทรัลเวิลด์มากขึ้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ได้อนุญาตให้เด็กจากชุมชนหลังวัดปทุมวนารามเข้าเป็นสมาชิกเป็นกรณีพิเศษ มีมุมหนังสือและพัฒนาเป็นห้องสมุดชุมชน โดยมีเครือข่ายนิสิตนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ธรรมศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปสอนน้องอ่านหนังสือและฝึกทำการบ้านเป็นระยะๆ ผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจและร่วมมือกันมากขึ้นในการพัฒนาเด็ก ผู้นำชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการทบทวนวิชาคณิตศาสตร์แก่นักเรียนในวันหยุด
ด้านสังคม บริเวณรอบๆชุมชนเต็มไปด้วยห้างสรรพสินค้า โรงแรมชั้นหนึ่ง สถานประกอบการชั้นนำ มหาวิทยาลัย โรงเรียนวัด โรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ในขณะที่ชุมชนมีสภาพแออัด เลื่อมโทรม มีความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่และสังคม จึงเกิดปัญหาไ้รื้อชุมชน ในอีกทางหนึ่งชุมชนเป็นแหล่งที่พักอาศัยราคาถูกให้แก่ผู้มีรายได้น้อยที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวง และเป็นแหล่งแรงงานราคาถูกให้กับกิจกรรมเศรษฐกิจในภาคการค้าและบริการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สภาพใน	ด้านสังคม มีชมรมผู้สูงอายุเกิดขึ้น และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนมากขึ้น มีแกนนำผู้สูงอายุที่เข้มแข็งของชุมชนเป็นผู้ประสานงานกับองค์กรภายนอก ได้แก่ ศูนย์สาธารณสุข 16 การศึกษานอกโรงเรียน เขตปทุมวัน วัด โรงเรียน บริษัทหรือห้างสรรพสินค้าเพื่อเข้ามาร่วมกันพัฒนาชุมชนเป็นระยะๆ สถานที่ในชุมชนยังมีขยะเป็นหย่อมๆ แต่มีวันที่ช่วยกันทำความสะอาด และมีนิสิตจากจุฬาลงกรณ์ไปจัดกิจกรรมร่วมทำความสะอาด ชาวชุมชนจะช่วยกันขุดลอก

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ชุมชนมีขยะมาก แม้จัดที่ทิ้งขยะไว้แต่ยังมีการทิ้งขยะทั่วไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ ในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังที่ส่งผลกระทบต่อการใช้สัญจรในชุมชน คนในชุมชนขาดความสามัคคีปรองดอง แยกแยกไม่ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากมีปัญหาโล่เรือและการต่อต้านของคณะกรรมการชุมชนชุดเดิม จึงขาดความปรองดองหวาดระแวงกัน ไม่ยอมร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของชุมชน(ผู้นำชุมชนเดิมขาดวิสัยทัศน์ ไม่ยอมรับบุคคลหรือองค์กรภายนอก) ผู้สูงอายุเป็นโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง ไขมันสูง เบาหวานฯ มีคนพิการประมาณ 5-6 คน ไม่มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนและไม่มีอุปกรณ์เคลื่อนย้ายผู้ป่วยจากแพลตฟอร์มสูงผ่านซอยแคบๆและระยะทางยาวในชุมชนเพื่อนำส่งยังโรงพยาบาล เด็กวัยรุ่นติดยาเสพติดมากกว่าครึ่ง มีการซื้อขายยาเสพติด พูดักว้าว ทะเลาะวิวาท เยาวชนติดเกมใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ซึ่งสอดคล้องกับครอบครัวที่ย่ำแย่ บางครอบครัวมีลูกตั้งแต่วัยรุ่น ขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิด มีการหย่าร้างบางครอบครัว สภาพแวดล้อมของชุมชนมีปัญหาในด้านสถานที่สกปรก ความสะอาดและแสงสว่างไม่เพียงพอ มีปัญหาการเล่นการพนันและยาเสพติดมาก คนในชุมชนเกือบครึ่งมีปัญหาหย่าร้าง คนในชุมชนจำนวนมากที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คนในชุมชนจำนวนน้อยมากที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว คนส่วนมากมีการป้องกันตัวและปฏิเสธขอบขมุข ชุมชนมีสถานที่ออกกำลังกาย คนในชุมชนจำนวนมากที่มีการออกกำลังกาย คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อยมาก คนในชุมชนน้อยมากที่เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น คนในชุมชนจำนวนน้อยที่ช่วยเหลืองานในชุมชน	ต่อเพื่อระบายน้ำในฤดูฝน มีการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของสนามเด็กเล่นเดิมที่เสื่อมโทรม เป็นสนามเด็กเล่นใหม่ที่สะอาด มีภาพวาดรอบกำแพงที่แสดงประวัติ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนแต่ดั้งเดิม ได้แก่ ภาพการละเล่นพม่าสู่หมก การแห่พระหลวงพ่อบุญมาฯซึ่งเด็กและเยาวชนในชุมชนจะภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมและถ่ายภาพโดยมีแกนนำเยาวชนให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชม คนในชุมชนช่วยเหลือกิจกรรมกันมากขึ้น และให้ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ปัญหาความแตกแยกไม่รุนแรงดังเช่นก่อนดำเนินกิจกรรม คนในชุมชนเข้าใจสิทธิการรักชาติดีขึ้น มีห้องปฐมพยาบาลของชุมชนที่มีแกนนำของชุมชนผลักดันเข้ามาอยู่เวรดูแลสุขภาพ ได้แก่ วัดความดันโลหิต ทำแผล จ่ายยาสามัญ เป็นต้น ปัญหาการติดยาและซื้อขายยาเสพติดเบาบางลง สัมพันธ์กับนโยบายและการสอดส่องดูแลของสำนักตำรวจแห่งชาติเด็กและเยาวชนมีการสื่อสารดีขึ้น ให้ความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกที่เข้ามาพัฒนาชุมชน ตลอดจนมีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ติดต่อเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็กเข้ามาจัดกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ในปี 2556 เป็นต้น คนในชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัวมากขึ้น ชุมชนมีสถานที่ออกกำลังกายมากขึ้น คนในชุมชนจำนวนมากที่มีการออกกำลังกาย คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อยลง คนในชุมชนเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นมาก และคนในชุมชนช่วยเหลืองานในชุมชนเพิ่มมากขึ้นมาก
ด้านวัฒนธรรม มีประเพณีดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ การเล่นพม่าสู่หมก การแห่พระหลวงพ่อบุญมาในวันสำคัญๆ วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ วันอาสาฬหบูชา วันลอยกระทง เป็นต้น คนในชุมชนเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ชอบทำบุญเลี้ยงพระ แต่รวมตัวกันยากและ	ด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนมาร่วมงานประเพณีและวัฒนธรรมมากขึ้น มีการประสานความร่วมมือระหว่างวัด โรงเรียน และเขตปทุมวันในงานวันสำคัญๆ ทุกกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ จะมีการทำบุญใส่บาตร เลี้ยงพระ บริจาคเงินและสิ่งของ รวมทั้งช่วยกันรวบรวมของจากการใส่บาตร

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนจำนวนน้อย ทั้งที่มีประเพณีที่สืบทอดมาช้านาน ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการหากระแวงไม่ปรองดองกัน คนในชุมชนเกือบทั้งหมดมีความเคารพและกตัญญูต่อผู้ใหญ่ แต่มีจำนวนน้อยมากที่เข้าร่วมกิจกรรมหรืองานประเพณีของชุมชน	ซึ่งมีจำนวนมาก มีการบริหารจัดการ แยกกลุ่ม ได้แก่ ข้าวสาร มาม่า น้ำ เครื่องดื่มและขนมแห้ง เพื่อนำไปบริจาคแก่สภาภาษาชาวไทย คนในชุมชนเกือบทั้งหมดมีความเคารพและกตัญญูต่อผู้ใหญ่ และมีจำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรมหรืองานประเพณีของชุมชนเพิ่มมากขึ้นมาก

ภาพที่ 4.8 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม
โรงเรียนวัดปทุมวนาราม

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คะแนน O-NET วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ ขาดการสอนซ่อมเสริมในกลุ่มสาระวิชาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จำนวนสื่อ/นวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีน้อยและขาดการเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูรุ่นเก่าไม่ได้พัฒนาวิทยาการสมัยใหม่ ความรู้เรื่องเทคนิคการสอนและนวัตกรรมไม่ทันสมัย ครูรุ่นใหม่มีจำนวนไม่มาก มักเป็นครูที่ย้ายมาชั่วคราวและวางแผนย้ายไปอยู่จังหวัดภูมิลำเนาเดิม และมีอัตราการย้ายออกมาก การบริหารจัดการยังไม่ประสิทธิภาพ การกำกับ	ด้านการศึกษา ผลการสอบ O-NET คณิตศาสตร์ยังต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากพื้นฐานการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ครูและผู้บริหารโรงเรียนยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดวิเคราะห์ของเด็ก ครูส่วนใหญ่อ้างว่าไม่มีเวลาผลิตสื่อ การติดตามกำกับของฝ่ายบริหารยังไม่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนานักเรียนเข้าสู่การเรียนสาขาอาชีพมากกว่า มีการรวมตัวของเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดหาครูมาสอนทบทวนในวันเสาร์ โดยผู้วิจัย ผู้ปกครอง ได้เครือข่ายนิสิตจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการในภาคปลาย ปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นการทดลองนำร่อง

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ติดตามงานไม่ต่อเนื่อง	มีการเรียนรู้ในระบบมีเป็นระยะๆ ได้แก่ คณะแพทย์ ศาสตร์สุขภาพมาจัดอบรม การกู้ชีวิตแก่นักเรียน และ สภากาชาดไทย ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และสุขภาพ เป็นต้น
ด้านสังคม โรงเรียนมีภูมิทัศน์สวยงาม อาคารทันสมัย ร่มรื่น มี คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ได้รับพระมหากรุณาธิคุณรับไว้ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีหน่วยงานภายนอกให้ความช่วยเหลือหลายหน่วยงาน แต่ขาดระบบกลไกในการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ในระบบ	ด้านสังคม โรงเรียนมีเครือข่ายภายนอกมาให้ความช่วยเหลืออุปการะเป็นระยะๆ ได้แก่ การซ่อมรื้อนาฏศิลป์ไทย ฯ สภาพกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับดีมาก โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนมากขึ้น มีการประสานงานสอดคล้องความประพฤตินักเรียนร่วมกันและมาร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้น
ด้านวัฒนธรรม โรงเรียนมีการพัฒนาด้านศิลปะ ดนตรี แต่ยังไม่มีความชัดเจนที่ชัดเจน	ด้านวัฒนธรรม งานประจำของโรงเรียนยังไม่ได้พัฒนาให้เป็นจุดเด่น

(5) ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่และโรงเรียนปลูกจิต

ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา คนในชุมชนขาดการศึกษา จำนวนมากกว่าครึ่งเล็กน้อยที่มีความสามารถในการสื่อสาร ส่วนใหญ่เรียนจบประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไปต่อสายอาชีพ บางส่วนยังไม่มีอาชีพแน่นอน ขาดความมุ่งมั่นในการสร้างเป้าหมายในชีวิตไม่ค่อยกระตือรือร้นในการพัฒนา คั่นคว้าหาความรู้ คนในชุมชนเคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ เป็นประจำ คณะกรรมการบางคนหาประโยชน์จากส่วนรวมเข้าสู่ตนเอง เช่น การใช้เงินส่วนกลางของชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน คนในชุมชนส่วนมากมีความตระหนักในสิทธิและโอกาสในการเรียนหนังสือฟรี สิทธิที่เด็กพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และได้เรียนหนังสือเยาวชนส่วนใหญ่ที่ครอบครัวมีรายได้น้อย จะเรียนที่โรงเรียนปลูกจิต มีส่วนน้อยที่ครอบครัวมีฐานะดีจะเข้าเรียนที่โรงเรียนสุณี ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน มี	ด้านการศึกษา ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนยังขาดความกระตือรือร้นที่จะรับโอกาสที่หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เข้าไปให้ความช่วยเหลือ เช่น TK park จะจัดกิจกรรมหนังสือเดินเท้าเรื่องเล่าเดินทางให้แก่เยาวชน ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลายครั้ง แต่ทางประธานชุมชนและผู้แทนชุมชนไม่สนใจอ้างว่าไม่มีสถานที่ ๆ จะใช้จัดกิจกรรม ซึ่งตามสภาพจริงแล้วชุมชนนี้ใหญ่มาก มีสถานที่จัดกิจกรรมได้หลายแห่ง หรือการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งผู้วิจัยและเครือข่ายจิตอาสาที่จะมาให้ความรู้ได้นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการจัดเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าถึงเวลานัดหมาย คนในชุมชนไม่มีใครมาร่วมกิจกรรม เป็นต้น

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
เด็กพิเศษประมาณ 10 คน เรียนที่โรงเรียนปลูกจิต แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์ฝึก อาชีพของ กทม.ในซอยปลูกจิต แต่มีคนในชุมชนจำนวน น้อยมากที่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน	
ด้านสังคม สภาพชุมชนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ที่อยู่แออัดมาก มี ปัญหาในด้านสถานที่คับแคบ ความสะอาดและแสงสว่างไม่ เพียงพอ มีน้ำคร่ำเป็นบางช่วง มีการฉกชิงวิ่งราว มีการต่อย ติกันของวัยรุ่นไม่ค่อยมีตำรวจเข้าไปดูแล ไม่มีแหล่งยึด เหนี่ยวทางใจ เช่น วัด หรือสถานประกอบพิธีทางศาสนา โรงเรียนและชุมชนไม่มีการทำงานร่วมกัน ต่างคนต่างอยู่ คนในชุมชนมีการแบ่งการทำงานเป็นทีมเพื่อต่อต้านการ จับไล่ที่อย่างเป็นระบบ ทั้งฝ่ายกฎหมายและมวลชน จะมี การรวมตัวกันเฉพาะเมื่อมีปัญหาร่วมกันเป็นครั้งคราว โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์แบบหลวมๆ คนในชุมชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากเป็นพิเศษ สนับสนุนผู้นำเป็นกลุ่มๆ ให้เข้ามาเป็นประธานชุมชนของ ตนเอง มีการประชุมผู้นำและบุคคลสำคัญภายในกลุ่ม เดือนละครั้ง มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนและเครือข่าย สวัสดิการชุมชน มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและ สังคม ชุมชนมีปัญหาด้านยาเสพติด มีเด็กและเยาวชนที่เข้า ข่ายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้เสพยาเสพติด ตลอดจนปัญหาอาชญากรรม ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนใน ระดับดีแต่ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ชุมชน เคยได้รับการพัฒนาจากโครงการแผนชุมชนพึ่งตนเองจาก เขตปทุมวันในระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2550 ชุมชนละ 1 ล้านบาท โดยให้ชุมชนสำรวจความต้องการของคนใน ชุมชน โดยมีฝ่ายพัฒนาชุมชนของเขตปทุมวันคอยเป็นที่ เล็งในการวางแผนเขียนและดำเนินโครงการเพื่อพัฒนา ความเป็นอยู่ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย จิตใจและความปลอดภัย คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นคน ดั้งเดิม อีกครึ่งหนึ่งเป็นคนต่างจังหวัดที่มาเช่าบ้าน เพื่อ ทำงานเป็นคนงาน ขามและรับจ้างทั่วไป คนในชุมชนมี	ด้านสังคม ผู้สูงอายุและ/หรือผู้พิการ ได้รับการพัฒนาการสร้า เสริมสุขภาพที่ดีและสามารถทำได้ต่างๆ ด้วยตนเองจาก การนวด เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้สูงอายุใน ชุมชน ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม ให้กับคนในชุมชน ครอบครัวที่มีผู้พิการได้รับการ สนับสนุนรถเข็นให้ผู้พิการได้ใช้เดินทางภายในชุมชน และยังอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการสามารถมาเข้าร่วม กิจกรรมนวดหน้า เท้า และข้อ สำหรับผู้สูงอายุ และ กิจกรรมอื่นๆของชุมชนได้เยาวชนในชุมชนจำนวนหนึ่ง ได้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพปากและฟัน การส่งเสริม ความมั่นคงทางจิตใจผ่านกิจกรรมศิลปะและดนตรีเพลง สำหรับเด็กที่ส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมในการดำเนิน ชีวิตในโครงการค่ายบ่อนไก่ศึกษา เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ได้เรียนรู้นอกสถานที่และรู้จักสัตว์ประเภทต่างๆ มากขึ้น ทั้งสัตว์ปีก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ซึ่งเด็กๆ สามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้และใช้ภาษาในการสื่อสาร ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นนอกเหนือไปจากเพื่อน ครู และ ผู้ปกครองและจากการบริจาคอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้ศูนย์เด็กเล็กสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการ พิมพ์หนังสือราชการ รวมทั้งใช้เป็นสื่อการสอนอ่านออก เสียงประกอบดนตรีให้เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำ ให้เด็กสนใจเรียนรู้และมั่นใจในการออกเสียงมากยิ่งขึ้น เกิดการรวมกลุ่มของแม่บ้านใน โครงการบ้านมั่นคง ร่วมมือกันจัดเตรียมอาหารให้กับนิสิตที่มาจัดโครงการ ค่ายบ่อนไก่ศึกษาก่อให้เกิดความสามัคคีมากขึ้นจาก กิจกรรมที่ทำร่วมกันสำหรับคนที่อยู่ในซอยต่างๆ ของ ชุมชนได้มีโอกาสพูดคุยกับนิสิตที่ไปสำรวจความ ต้องการในชุมชนและได้สะท้อนความรู้ถึงปัญหา

สภาพชุมชนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพชุมชนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ความเชื่อทางการเมืองแตกต่างกัน ในช่วงการจลาจลคนในชุมชนมีผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ คนในชุมชนบางส่วนย้ายกลับบ้านที่ต่างจังหวัด ชุมชนมีปัญหาการมีครอบครัวตั้งแต่อายุน้อย พ่อแม่ออกไปทำงานนอกชุมชน ไม่มีเวลาดูแลลูกเอง ส่วนใหญ่ให้ผู้สูงอายุในบ้านดูแลเด็ก ในชุมชนมีผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยประมาณ 10 - 20 คน มีปัญหาการหย่าร้าง เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีปัญหาทั้งด้านความประพฤติและการเรียนมาก มีปัญหาพ่อแม่เลี้ยงข่มขู่ลูกเลี้ยง มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร พ่อแม่วัยรุ่นไม่ค่อยสนใจลูก มีเด็กในชุมชนติดตุ๊กตารูปเป็นจำนวนมาก ปัญหาวัยรุ่นใจแตกมาก ปัญหาโสเภณี ปัญหาการเล่นการพนันและยาเสพติดมาก คนในชุมชนจำนวนมากมีครอบครัวที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว คนส่วนมากมีการป้องกันตัวและปฏิเสธอบายมุข ชุมชนมีสถานที่ออกกำลังกาย คนในชุมชนจำนวนมากกว่าครึ่งเล็กน้อยที่มีการออกกำลังกาย คนในชุมชนเจ็บป่วยน้อยมาก	ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและฝากไปยังคณะกรรมการชุมชนในประเด็นต่างๆ ที่ไม่เคยได้สื่อสารมาก่อน คณะกรรมการชุมชนซึ่งเมื่อก่อนนั้นไม่สามารถเข้าไปยังชุมชนในบางซอยได้ ก็ได้ทราบถึงความต้องการของคนในชุมชนผ่านตัวกลางคือนิสิต และสามารถแยกแยะคนที่อยู่ในชุมชนแต่เดิมและคนที่มาเช่าบ้านอยู่ชั่วคราว ทำให้มีข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ของชุมชนและนำไปสู่การสร้างชมรมกองทุนออมเงินวันละบาทเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนในระยะต่อไป
ด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จะรวมตัวกันเวลาจัดกิจกรรมสำคัญทางด้านประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมเทิดทูนสถาบัน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา ในชุมชนมีชาวมุสลิม ชาวจีนอาศัยอยู่ด้วย ชุมชนไม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชัดเจน คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเคารพ ให้เกียรติ และกตัญญูต่อผู้สูงอายุในบ้านหรือในชุมชน คนในชุมชนบางส่วนเข้าร่วมงานประเพณีหรือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนแต่ไม่สม่ำเสมอ	ด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเคารพ ให้เกียรติ และกตัญญูต่อผู้สูงอายุในบ้านหรือในชุมชน คนในชุมชนเข้าร่วมงานประเพณีหรือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น

ภาพที่ 4.9 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนพัฒนาบ่อนไก่

โรงเรียนปลูกจิต

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
ด้านการศึกษา นักเรียนระดับประถมศึกษามีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรในระดับพอใช้ นักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ครูขาดเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ที่จะพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ของนักเรียน เพื่อสร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักเรียนให้มากขึ้น ครูไม่ค่อยมีความรู้ด้านจิตวิทยาในการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะเด็กที่เกเร	ด้านการศึกษา นักเรียน 60 คน ได้รับการสอนคณิตศาสตร์เพื่อเตรียมสอบ O-NET นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในขณะร่วมกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านการเรียนคณิตศาสตร์สูงขึ้น ครูภาษาไทย 5 คน ได้เรียนรู้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เรียนรู้การใช้สื่อต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนทำให้นักเรียนให้ความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น สนุกในการเรียน รวมทั้งครูสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนต่อไปได้ ครูคณิตศาสตร์ 2 คน ได้เรียนรู้เทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่หลากหลาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอน ทำให้นักเรียนสนุกเพลิดเพลินในการเรียน สนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ครูสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนต่อไปได้ ผู้บริหาร ครูและครูผู้ช่วย 26 คน ได้รับการส่งเสริมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กแต่ละช่วงวัย พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมพฤติกรรม เทคนิคการตั้ง

สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	สภาพโรงเรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ
	คำถาม การดำเนินและการกล่าวชมเชยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมากถึงระดับมากที่สุด และมีความเห็นว่าคุณค่าที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ในระดับมากที่สุด
ด้านสังคม นักเรียนอยู่ในสภาพสังคมที่เป็นชุมชนแออัด ทำให้ซึมซับวิถีชีวิตที่ไม่พึงประสงค์	ด้านสังคม นักเรียนอยู่ในสภาพสังคมที่เป็นชุมชนแออัด ทำให้ซึมซับวิถีชีวิตที่ไม่พึงประสงค์
ด้านวัฒนธรรม โรงเรียนไม่เคยมีการรวมรุ่นคุณครูเก่าๆ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ขาดการเชื่อมต่อประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ความภาคภูมิใจในพัฒนาการของโรงเรียน	ด้านวัฒนธรรม ครูและครูผู้ช่วย 26 คน ครูเก่าของโรงเรียน จำนวน 25 คน เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูเก่าและครูปัจจุบัน รุ่นพี่รุ่นน้องของครูในโรงเรียนปลุกจิต ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แบ่งปันความภูมิใจที่ได้ร่วมก่อตั้งโรงเรียน สร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่ดีผ่านเครือข่ายครูปัจจุบัน และครูเก่า ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการให้ความร่วมมือด้านการพัฒนาการศึกษาต่อไป

ภาพที่ 4.10 กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงในโรงเรียนปลุกจิต

1.2) ภาพรวมของคุณลักษณะของครูและนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 โรงเรียน พบว่าโดยก่อนเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และ

วัฒนธรรมผ่านความร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนในเขตปทุมวัน ครูและนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการวิจัยและการพัฒนาผู้เรียน ด้านความสามารถในการสร้างสื่อและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านความพร้อมและความสามารถในการเรียนของนักเรียน และด้านแรงจูงใจในการเรียนและความรู้ในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการฯ ครูและนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความสามารถในการสร้างสื่อและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านแรงจูงใจในการเรียนและความรู้ในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ด้านความพร้อมและความสามารถในการเรียนของนักเรียน และด้านการวิจัยและการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะของครูและนักเรียนหลังเข้าร่วมโครงการฯ ดีขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูผู้ช่วย เกี่ยวกับความร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญได้ 6 ประเด็น ดังนี้

(1) สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการเสริมสร้างความมั่นคงฯ

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอนและเทคนิคในการผลิตสื่อที่หลากหลายเน้นกระบวนการคิดเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนมากที่สุดรองลงมาได้แก่ ได้รับความรู้ในการใช้จิตวิทยาในการสอน การเสริมแรง และการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและคณะครูของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน และการฝึกอาชีพ เช่น การทำรูปหอมสมุนไพรและบรรจุภัณฑ์สวยงาม

(2) สิ่งที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการเสริมสร้างความมั่นคงฯ

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ทั้งทักษะกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมโครงการทั้งความรู้ทั่วไปด้านวิชาการ ความรู้ในการสอบ O-NET และความรู้ด้านอาชีพ นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน การเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET มากขึ้น นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และนักเรียนมีความสุขในการร่วมกิจกรรม

(3) จุดเด่นของโครงการ

โครงการนี้มีจุดเด่นมากที่สุดในด้านความร่วมมือของเครือข่าย ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชน รองลงมาคือ วิทยากรและนิสิตเครือข่ายมีความรู้ความสามารถ และเป็นมิตร พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพได้ดี กิจกรรมมีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ พัฒนานักเรียนและชุมชนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น พัฒนานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นการแก้ปัญหาของชุมชนที่ยั่งยืน

(4) จุดที่ควรปรับปรุงของโครงการ

โครงการควรปรับปรุงการดำเนินงานมากที่สุดในเรื่องระยะเวลาและช่วงเวลาที่จัดควรจัดให้ครูสามารถเข้าร่วมได้และเพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้น รองลงมาได้แก่ การติดตามผล /การประเมินผลให้เป็นรูปธรรม ความต่อเนื่องของโครงการ การติดต่อประสานงาน ปรีกษาหารือกันภายในชุมชน ความชัดเจนของโครงการ และ ควรมีตัวแทนเยาวชนในชุมชนเข้าร่วมโครงการด้วยเพื่อจะได้ทราบความต้องการของเด็กในชุมชน

(5) ปัญหา/อุปสรรคของการเข้าร่วมโครงการหรือการจัดกิจกรรมของโครงการ

สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการเข้าร่วมโครงการมากที่สุดคือ ด้านเวลาเนื่องจากด้วยเวลาของวิทยากรและครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีภารกิจมากทำให้ครูไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการได้ทุกกิจกรรม หรือทุกครั้ง รองลงมาได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า โครงการยังมีการประชาสัมพันธ์ไม่มากนักคนส่วนน้อยที่รับรู้โครงการนี้และหลายคนยังไม่เข้าใจจุดประสงค์ของโครงการ รองลงมาด้านการดำเนินโครงการ พบว่าขาดการให้คำแนะนำและความต่อเนื่อง เนื่องจากจากอุปสรรคด้านเวลาในการทำกิจกรรม ด้านจำนวนผู้เข้าร่วม พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน และอุปสรรคด้านสถานที่

(6) รูปแบบของการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนในเขตปทุมวันที่ต้องการเป็น

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเสนอรูปแบบการดำเนินงานว่าควรมีลักษณะตามลำดับ ดังนี้ 1) การพัฒนาและประสานงานเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยจัดผู้ประสานงานภายในกลุ่ม ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ นำไปศึกษาวิจัยและพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่องต่อไป 2) จัดกิจกรรมสนองความต้องการความจำเป็นของชุมชนและโรงเรียนโดยการสอบถามความต้องการ ความจำเป็นที่ชุมชนต้องการได้รับ สอบถามความต้องการและความสนใจของโรงเรียน ตอบสนองความต้องการของชุมชนและเชื่อมโยงกับกระบวนการศึกษาของชุมชนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น 3) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย โดยมีกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน โรงเรียนและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งมีการดำเนินงานและประสานงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร 4) เครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมและร่วมวางแผนดำเนินงานร่วมกับชุมชน และโรงเรียน มีการอภิปรายกิจกรรมของแต่ละชุมชนเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป 5) ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสนับสนุนด้านข้อมูลและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน 6) พัฒนาคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ โดยเข้าถึงชุมชนและพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา สังคมและวัฒนธรรม 6) ควรจัดเป็นฐานหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ให้แต่ละโรงเรียน โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นศูนย์การเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง)

2) ผลที่เกิดขึ้นกับเครือข่ายจิตอาสา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครือข่ายจิตอาสาจำนวน 105 คน พบว่า โดยภาพรวมโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทำให้เกิดผลต่อเครือข่ายจิตอาสาที่ร่วมมือร่วมพลังในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ เครือข่ายจิตอาสาที่มีเจตคติที่ดีต่อการร่วมมือร่วมพลัง เครือข่ายจิตอาสาที่มีการรับรู้และมุ่งมั่นในการร่วมทำกิจกรรมของโครงการ เครือข่ายจิตอาสาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินโครงการได้สำเร็จ และเครือข่ายจิตอาสาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชน/โรงเรียนตามลำดับ และเครือข่ายจิตอาสามีภาระงานเพิ่มขึ้นจากงานประจำอยู่ในระดับปานกลาง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของเครือข่ายจิตอาสาในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญใน 9 ประเด็น รายละเอียดดังนี้

(1) กิจกรรมที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายจิตอาสาของโครงการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ของเครือข่ายความร่วมมือร่วมพลัง

ลักษณะการร่วมเป็นเครือข่ายของผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการมากที่สุด โดยเน้นไปที่กิจกรรมการให้ความรู้และการสอนเสริมมากที่สุด โดยกิจกรรมที่เข้าร่วมรองลงมา คือ กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพทางด้านอารมณ์และสังคม กิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ตามลำดับ

(2) ด้านสิ่งที่ได้รับหรือเรียนรู้จากการเป็นเครือข่ายจิตอาสาของโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

การเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ได้รับประสบการณ์และทักษะการทำงานมากที่สุด เช่น การได้ความรู้ การเผยแพร่ความรู้ การเขียนโครงการ เป็นต้น รองลงมาคือ ความเสียสละ ความเป็นจิตอาสา และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้งการรับทราบปัญหาและมองเห็นสังคมในอีกแง่มุมหนึ่งตามลำดับ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนมีความเห็นว่า การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในครั้งนี้ทำให้ได้ทำกิจกรรมและพบปะกับเครือข่ายจิตอาสา เกิดความสุขใจ ความสามัคคี

(3) เครือข่ายจิตอาสาในโรงเรียนหรือชุมชนจากโครงการ

องค์กรภาครัฐ หน่วยงาน และกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาที่เข้ามามีบทบาทในการเป็นเครือข่ายจิตอาสาความร่วมมือมากที่สุด ได้แก่ หอพักนิสิตจุฬา คณะครูศาสตร์(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) โรงเรียน ครูและผู้ปกครอง เป็นต้น บางส่วนเห็นว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรอิสระอื่น ๆ ได้แก่ สถานีตำรวจ ทิเคพาร์ค สภาภาษาสด สถาบันรามจิตติ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมบางส่วนเห็นว่า ชุมชนในพื้นที่ได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือร่วมพลังในโรงเรียนด้วย

(4) จุดเด่นของเครือข่ายจิตอาสา

ความร่วมมือและความสามัคคี เป็นจุดเด่นของเครือข่ายจิตอาสามากที่สุด รองลงมา คือการมีจิตอาสา การเสียสละ และได้บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้ง การก่อให้เกิดการพัฒนาความคิดและการร่วมกิจกรรมกลุ่ม การเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้สังคม ผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนเห็นว่า เครือข่ายจิตอาสามีลักษณะเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและเครือข่ายอื่นๆ มีความยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการ

(5) จุดที่ควรปรับปรุงของการเป็นเครือข่าย

เรื่องสำคัญที่ควรปรับปรุงสามลำดับแรก คือ การวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อม ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และการประสานงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วนเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน งบประมาณ และความหลากหลายของกิจกรรม เป็นจุดที่ควรปรับปรุงของการเป็นเครือข่ายที่สำคัญ

(6) ปัญหาและอุปสรรคของความเป็นเครือข่าย

เครือข่ายจิตอาสายังขาดความพร้อมและมีการสนับสนุนไม่เพียงพอ เช่น การขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดอุปกรณ์และสถานที่ที่เหมาะสม เป็นต้น รวมทั้ง ระยะเวลาที่มีจำกัด การจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้น้อย การขาดความต่อเนื่องระหว่างเครือข่ายจิตอาสาในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการดำเนินโครงการขาดความเหมาะสม การขาดความร่วมมือในการแก้ปัญหา การไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ตลอดจนตัวของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีทักษะขั้นพื้นฐานในระดับต่ำ เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ

(7) ลักษณะของเครือข่ายจิตอาสาและความร่วมมือที่ควรมี

การพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพต้องส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการเน้นให้เกิดความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง โดยให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมประสานให้เกิดความร่วมมือกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า เครือข่ายจิตอาสาควรมีการร่วมมือกันทำงานอย่างมีจิตอาสาและเสียสละเพื่อส่วนรวม รวมทั้งการสร้างเป็นเครือข่ายนักศึกษา สร้างความหลากหลาย และส่งเสริมด้านการศึกษาหรือการสนับสนุนการเรียนการสอน

(8) เหตุผลที่เครือข่ายจิตอาสามีความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและแนวปฏิบัติให้มีความยั่งยืน

การดำเนินการเครือข่ายจิตอาสาเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นโครงการที่ดี เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน โดยต้องการให้ร่วมมือรวมพลังกันในชุมชน รวมทั้งควรมีการติดตามผลและควรขยายการดำเนินโครงการออกไปยังทุกภาคส่วนในชุมชน

(9) เหตุผลที่ยินดีเป็นเครือข่ายความร่วมมือรวมพลังกับอุปาทานต่อไป

เครือข่ายจิตอาสาที่มีความยินดีเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เนื่องจากเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ เป็นการพัฒนาชุมชนและเป็นการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง โดยส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่ายจิตอาสาทุกกิจกรรม รองลงมาคือกิจกรรมด้านการศึกษาและสังคม กิจกรรมการพัฒนาเด็กและชุมชน รวมทั้งกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

3) ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงาน และวิธีการแก้ปัญหา

จากการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในชุมชนและโรงเรียน ผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง และปัญหา อุปสรรคของการสร้างเครือข่ายจิตอาสา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รายละเอียดมีดังนี้

3.1) ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินโครงการและวิธีการแก้ปัญหา

3.1.1) ชุมชนวัดดวงแขและโรงเรียนวัดดวงแข

(1) ในช่วงแรกของการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง คนในชุมชนและครูในโรงเรียนไม่เข้าใจในภารกิจและขอบข่ายการดำเนินงานของโครงการจึงให้ชุมชนและโรงเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยเข้าชุมชนและโรงเรียนบ่อยขึ้น สร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน พยายามอธิบายให้คนเหล่านี้เข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ และประโยชน์ที่ชุมชนและโรงเรียนจะได้รับจากโครงการฯ ภายหลังจึงได้รับความร่วมมือมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

(2) ในการวางแผนการจัดกิจกรรมในระยะแรก ชุมชนและโรงเรียนยังไม่ไว้วางใจในตัวผู้วิจัย จึงไม่บอกถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและโรงเรียน ทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นยังไม่สนองความต้องการที่แท้จริงทำให้คนในชุมชนและครูไม่ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่โครงการจัดให้

วิธีการแก้ปัญหา: เมื่อผู้วิจัยได้เข้าชุมชนและโรงเรียนบ่อยขึ้น ได้รับความไว้วางใจมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยพบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชนและโรงเรียนมากขึ้น ทำให้กิจกรรมที่จัดได้รับความสนใจและความร่วมมือจากชุมชนและโรงเรียนมากขึ้น

3.1.2) ชุมชนบ้านครัวใต้และโรงเรียนวัดชัยมงคล

ชุมชนบ้านครัวใต้

(1) การประสานงานกับทางชุมชน เนื่องจากชุมชนมีการเลือกตั้งประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ ทำให้การประสานงานกับประธานชุมชนคนใหม่เพื่อจัดโครงการล่าช้า

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องรอผลการเลือกตั้งและเตรียมการประสานสัมพันธ์ และอธิบายโครงการฯ ให้กับประธานชุมชนคนใหม่และคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ ซึ่งคณะกรรมการชุมชนจะอยู่ในวาระครั้งละ 2 ปี

(2) จำนวนเด็กที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนภาคใต้ โดยผ่านกระบวนการขุวิวิจัยและการทำสารคดีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเริ่มแรกประธานชุมชนในขณะนั้นจะประสานกับเด็กของชุมชนให้เข้าร่วมประมาณ 20 คน แต่ต่อมาชุมชนมีการเลือกตั้งประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ ทำให้การประสานงานกับประธานชุมชนคนเดิมและกรรมการชุมชนเดิมชะงักไปช่วงหนึ่ง หลังเลือกตั้งแล้วผู้วิจัยได้ประสานแจ้งกับประธานชุมชนคนใหม่ว่ากำลังดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนภาคใต้สำหรับชุมชนอยู่ โดยขออนุญาตประสานกับประธานชุมชนคนเดิมที่ประสานโครงการนี้ตั้งแต่เริ่มต้น อย่างไรก็ตามต่อมาประธานชุมชนคนเดิมไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนแล้ว ดังนั้นการประสานงานในระยะต่อมาจึงเป็นการประสานงานกับประธานชุมชนคนใหม่ ซึ่งได้แนะนำให้งดกิจกรรมกับเด็กของชุมชนอีกกลุ่มหนึ่งที่เคยมีโอกาสในการอบรมภาคใต้ของกรุงเทพมหานครซึ่งมีจำนวน 5 คน แต่ยังคงทักษะในการทำสื่อ และการพูดแนะนำสถานที่และข้อมูลต่างๆ ของชุมชน

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องยืดหยุ่นให้มีการเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายได้ เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะผู้วิจัยไม่สามารถที่จะเข้าไปหากลุ่มเป้าหมายได้เอง

โรงเรียนวัดชัยมงคล

(1) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มาเข้าร่วมการประชุมกับทางโครงการ ในการประชุมทุกครั้งจะส่งตัวแทนครูเข้าร่วมในการประชุม ซึ่งไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดี รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อโครงการฯ ให้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนเห็นคุณค่าที่ทางโรงเรียน ครู และนักเรียนจะได้รับเมื่อเข้าร่วมในโครงการฯ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องมีความอดทนและต้องเข้าโรงเรียนบ่อย ๆ และพยายามสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อให้ผู้บริหารยินยอมเข้าร่วมการประชุมกับทางโครงการฯ

(2) กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาครู เช่น กิจกรรมอบรมครู กิจกรรมคลินิกวิจัย ครูไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลย

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปถึงผู้บริหาร และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ทางโรงเรียนผู้บริหาร ครู และนักเรียนจะได้รับจากโครงการนี้ เพราะเมื่อผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ผู้บริหารจึงไม่สั่งการให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม

3.1.3) ชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันและโรงเรียนปทุมวัน

ชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

(1) ปัญหาการเข้าถึงชุมชน ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงประธานชุมชนได้ เนื่องจากในระยะเริ่มต้นโครงการเสริมสร้างความมั่นคงฯ เป็นช่วงที่มีสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ทำได้ยากลำบาก เพราะประธานชุมชนซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจมีภารกิจเร่งด่วนมากมาย ประกอบกับบริบทของชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากชุมชนทั่วไป กล่าวคือ ชุมชนแห่งนี้ สมาชิกในชุมชนทั้งหมดเป็นครอบครัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าชุมชนอื่นๆ ในเขตเดียวกัน สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาต่างๆ ที่ลงสู่ชุมชนมากนัก เพราะถือว่าพึ่งพาตนเองได้ จึงทำให้การดำเนินการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งนี้ไม่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้

วิธีการแก้ปัญหา: เนื่องจากประธานชุมชนเป็นตำรวจ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีติดต่อผ่านทางผู้บังคับบัญชาของประธานชุมชน เพื่อนัดหมายวัน เวลาที่ผู้วิจัยจะมาพบกับประธานชุมชน จึงทำให้สามารถติดต่อกับประธานชุมชนได้ และสามารถดำเนินกิจกรรมของโครงการได้

(2) สถานที่จัดกิจกรรมมีช่วงเวลาจำกัด เนื่องจากเป็นสถานที่ของทางราชการ(ตำรวจ)ซึ่งมีการใช้สถานที่ดังกล่าวเพื่อการอื่นๆ อยู่แล้ว จึงทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องหรือเต็มวัน

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องนัดหมายเวลาในการจัดกิจกรรมโดยใช้ช่วงเวลาที่โรงยิมว่าง จึงทำให้สามารถดำเนินการได้ถึงแม้จะไม่สามารถจัดได้เต็มรูปแบบ

โรงเรียนปทุมวัน

(1) เนื่องจากในช่วงที่ทำกิจกรรมต่างๆ โรงเรียนปทุมวันกำลังจะต้องเตรียมเข้ารับการประเมิน SMART School จากสำนักตรวจเงินภายในสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำให้ครูต้องใช้เวลากับการเตรียมความพร้อมของการประเมินดังกล่าว ทำให้การดำเนินกิจกรรมบางกิจกรรมทำได้อย่างไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องมีความยืดหยุ่น ถึงแม้จะมีการนัดหมายวันเวลาในการจัดกิจกรรมแล้ว แต่เมื่อครูมีภารกิจอื่นที่สำคัญ ผู้วิจัยก็ต้องเลื่อนกิจกรรมที่จัดออกไปเพื่อให้ครูว่างสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

3.1.4) ชุมชนหลังวัดปทุมวนารามและโรงเรียนวัดปทุมวนาราม

ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

(1) การเข้าถึงชุมชนในช่วงแรก ไม่ได้ได้รับความร่วมมือและไม่ได้ข้อมูลสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนรับรู้ข้อมูลที่ผิดพลาด ได้แก่ เข้าใจว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะช่วยเรื่องการไล่รื้อถอน หรือให้เด็กมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตฯหรือจะได้รับเครื่องมือ/อุปกรณ์ เช่นสนามเด็กเล่น เป็นต้น ปัญหานี้ปราชญ์ชุมชนได้ช่วยสื่อสารและประสานงานให้ ซึ่งใช้เวลามากกว่า 3 เดือน

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการค้นหาบุคคลภายนอกที่เป็นปราชญ์ชุมชนที่คนในชุมชนให้การยอมรับ ให้ช่วยสื่อสารและประสานงานให้ ซึ่งใช้เวลามากกว่า 3 เดือน จึงทำได้สำเร็จ

(2) การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึง กอปรกับมีการต่อต้านผู้นำชุมชนใหม่ ไม่ให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมในโครงการฯ

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยและคณะกรรมการชุมชนประชุมร่วมกันแก้ปัญหาโดยประชาสัมพันธ์ส่งเสียงตามสายเพิ่มเติม และนำวิธีเคาะประตูบางครอบครัวให้มาร่วมกิจกรรม และปรับเวลาการทำกิจกรรมให้นานขึ้น จนสุดท้ายคนในชุมชนให้การยอมรับในผู้วิจัยและประธานชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

โรงเรียนวัดปทุมวนาราม

(1) ครูส่วนใหญ่เป็นครูรุ่นเก่า ที่ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาวิทยาการสมัยใหม่ ความรู้อาจไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สำหรับครูรุ่นใหม่มีจำนวนไม่มาก มักเป็นครูที่ย้ายมาชั่วคราวและวางแผนย้ายไปอยู่จังหวัดภูมิลำเนาเดิม จึงไม่มีความกระตือรือร้นมากพอที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัย ครูขาดแรงกระตุ้นทางจิตวิญญาณที่จะสร้างการเรียนรู้ที่ดีแก่เด็ก ดังนั้นเมื่อเข้ารับการอบรมไปแล้ว จึงไม่ได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลา ไม่พร้อม

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปถึงผู้บริหาร และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ทางโรงเรียนผู้บริหาร ครู และนักเรียนจะได้รับจากโครงการนี้ เพราะเมื่อผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ผู้บริหารจึงได้ดำเนินการติดตามผลการเข้าร่วมกิจกรรมของครู

(2) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนไม่บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร จึงทำให้เครือข่ายจิตอาสาที่จะคือ O-NET ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่สามารถจัดกิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้งผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในด้านวิชาการ มุ่งเน้นการเตรียมการเพื่อต้อนรับแขกที่จะมาในงานเปิดโครงการอื่นๆ ของโรงเรียน จึงทำให้มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมน้อย

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองของนักเรียน และให้เครือข่ายของผู้ปกครองดำเนินการจัดทำโครงการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน โดยผู้วิจัยประสานงานกับเครือข่ายจิตอาสาที่เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.5) ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่และโรงเรียนปทุมจิต

ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่

(1) การเข้าถึงชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ทำได้ค่อนข้างยากในระยะแรก เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความขัดแย้งในชุมชนสูง คนในชุมชนมีความสนใจในด้านการเมืองทั้งในส่วนของการปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมาก มีแกนนำที่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน(ในช่วงเวลานั้น) จำนวนมาก มีการแบ่งแยกฝ่ายกันอย่างชัดเจน คนในชุมชนมีความหวาดระแวงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือให้ความร่วมมือกับคนนอกพื้นที่ จากข้อมูลเชิงลึกที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บข้อมูลในช่วงกลางของงานวิจัย เนื่องจากได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆ ของกรรมการชุมชนมากขึ้น จึงได้พบ

กับแกนนำของชุมชนทั้งฝ่ายกฎหมาย(ฝ่ายนุ่น)และฝ่ายแกนนำมวลชน(ฝ่ายบู๊) ทำให้ทราบว่าคนในชุมชนถูกสั่งไม่ให้พูด ไม่ให้ความร่วมมือและไม่ให้ลงนามในเอกสารใดๆ กับหน่วยงานที่เข้ามาในชุมชน เพราะเกรงว่าคนในชุมชนจะโดนหลอกให้ลงนามหรือถูกล้วงความลับ ทั้งนี้เนื่องจากแกนนำของชุมชนมีการทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันกับทุกชุมชนเมืองในกรุงเทพฯ (สอช.) มีการถอดบทเรียนของแต่ละชุมชนทั้งที่ประสบความสำเร็จในการยึดครองพื้นที่และถูกขับไล่ให้ออกจากพื้นที่ จึงเกิดแนวปฏิบัติในการต่อรองผลประโยชน์กับทางฝ่ายบ้านเมืองอย่างเป็นระบบ

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยเข้าประชุมกับคณะกรรมการชุมชนทุกครั้ง เพื่อสร้างความไว้วางใจ

(2) การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุมชนเนื่องจากชุดเดิมหมดวาระ ชุมชนได้เลือกคณะกรรมการชุดใหม่เข้ามาบริหารชุมชน และมีการทำงานแบบจับผิดกรรมการชุดก่อนในทุกเรื่อง มีการฟ้องร้องว่ากรรมการชุดเดิมมีการปฏิบัติงานโดยทุจริต จึงทำให้การสานต่อโครงการหยุดชะงักไปช่วงหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการชุดใหม่ยังไม่ไว้วางใจผู้วิจัยและไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนั้นยังมีนโยบายใหม่ของตนเองที่ต้องการให้ผู้วิจัยช่วยเหลือ เช่น การให้ผู้วิจัยพานิสิตลงสำรวจข้อมูลของชุมชนในด้านความต้องการที่อยู่อาศัย(โครงการบ้านมั่นคง เฟส 4) เนื่องจากกรรมการชุมชนชุดนี้ยังไม่สามารถเข้าถึงคนในชุมชนได้ทั้งหมด

ผู้วิจัยต้องยืดหยุ่น ปรับแผนในการทำงาน พยายามสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจจากประธานชุมชนคนใหม่ ซึ่งทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ในระดับหนึ่ง

(3) ผู้วิจัยต้องการสอนให้คนในชุมชนรู้จักการยืนได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืน กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ชุมชนโดยที่ชุมชนจะต้องลงแรงร่วมด้วยจึงไม่คอยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากคนในชุมชนรู้สึกว่าเขาเคยได้ในสิ่งที่ง่ายกว่า ไม่จำเป็นจะต้องทำอะไร ก็มีคนอื่นเข้ามาทำอะไรต่างๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นการดูแลด้านการแพทย์ การแจกเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องอดทนพยายามสอดแทรกให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำให้การดำเนินงานในโครงการเป็นไปอย่างช้าๆ เนื่องจากต้องค่อยๆ ปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้นำชุมชนให้ได้เสียก่อน

(4) คนในชุมชนมีอาชีพที่หลากหลาย ทำงานตลอด 24 ชั่วโมง เช่น ค้าขายทั้งในตลาดและหาบเร่ รับจ้างทั่วไป ช่างเครื่อง ยาม ขายพวงมาลัย ครู ขายบริการ ค้ายาเสพติด ฯลฯ จึงทำให้ไม่สามารถรวมตัวกันได้ง่ายนัก รวมถึงการไม่มีพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนที่จะใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนไม่สามารถจะรวมตัวกันได้ แม้ชุมชนจะมีหอกระจายข่าว แต่ก็ไม่สามารถใช้ได้เต็มที่ เพราะจะทำให้คนที่เพิ่งกลับมาจากการทำงานรู้สึกว่าเป็นการรบกวนเวลาพักผ่อนของเขา ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องอดทน ยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พยายามเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน และค่อย ๆ จัดกิจกรรมที่เป็นความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งทำได้น้อยมาก

(5) ในกิจกรรมการสอนวิธีการดูแล บำรุงรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าเบื้องต้น แม้ว่าผู้วิจัยได้มีการสอบถามความสนใจจากผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนมาก่อนแล้วก็ตาม แต่หลังจากผู้วิจัยดำเนินการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า 2 สัปดาห์ให้กับเยาวชนและประชาชนในชุมชนให้มาเข้าร่วมกิจกรรม และขยายเวลาในการลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรมไปอีก 2 สัปดาห์ แต่กรรมการชุมชนที่เป็นเครือข่ายประสานงานแจ้งผู้วิจัยว่ายังไม่มีผู้สนใจลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรม จึงขอให้ผู้วิจัยงดจัดกิจกรรมนี้ไปก่อน

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องอดทน พยายามเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน

โรงเรียนปลูกจิต

(1) การทำให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากในระยะแรก ผู้วิจัยยังไม่สามารถทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน โรงเรียนไม่มีปัญหาใดๆ ให้ช่วยเหลือ เพราะค่อนข้างจะสมบูรณ์อยู่แล้ว และยังได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ดี เนื่องจากมีนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านกีฬาฟุตบอลและด้านศิลปะ ประกอบกับทางโรงเรียนมีภาระต้องรับผิดชอบอยู่เต็มเวลาจึงไม่สะดวกในการทำโครงการต่างๆ ร่วมกับผู้วิจัย

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยเข้าไปที่โรงเรียนเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับผู้บริหาร โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และได้เชิญชวนครูที่โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์และภาษาไทยที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ทางโรงเรียนได้ส่งครูมาเข้าร่วม และได้รับความรู้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์กลับไปถ่ายทอดให้เพื่อนครูที่โรงเรียน หลังจากนั้นจึงทำให้ครูที่โรงเรียนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้น

(2) ในช่วงที่โรงเรียนจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากสมศ. ซึ่งโรงเรียนยังขาดตัวชี้วัดด้านการพัฒนาครู ผู้วิจัยเสนอการให้ความรู้ด้านเทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อการจัดการชั้นเรียนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสนใจและรับสมัครครูที่ประสงค์จะเข้ารับการอบรม

วิธีการแก้ปัญหา: ผู้วิจัยต้องดึงสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของทางโรงเรียนคือการกลัวไม่ผ่านการประเมินของสมศ. โดยการเสนอกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของสมศ. ที่โรงเรียนยังขาดอยู่ จึงทำให้ผู้บริหารสนใจและผู้วิจัยสามารถจัดกิจกรรมได้สำเร็จ และทำให้ครูในโรงเรียนยอมเข้าร่วมโครงการอื่น ๆ ซึ่งนับว่ามีการสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาการที่ดีระหว่างเครือข่ายจิตอาสา กับโรงเรียนปลูกจิตเพิ่มขึ้นอีกระดับหนึ่ง

3.2) ปัญหา อุปสรรคของการสร้างเครือข่ายจิตอาสา

(1) ขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายจิตอาสาที่มีความชำนาญสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

(2) การจัดสรรเวลาของเครือข่ายจิตอาสาให้ตรงกับเวลาของชุมชน/โรงเรียนเป็นอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายที่สำคัญ เพราะไม่สามารถจัดเวลาที่เหมาะสมตรงกันได้

(3) การประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง ทำให้มีสัดส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดของโครงการฯ จึงทำให้มีนิสิตจิตอาสาเข้าร่วมโครงการน้อยเกินไป และช่วงที่ดำเนินกิจกรรมโครงการ

เสริมสร้างความมั่นคงฯ เป็นช่วงปิดภาคเรียน นิสิตส่วนใหญ่กลับภูมิลำเนาของตน จึงไม่สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมได้อย่างที่คาดหวัง

(4) ขาดศูนย์ประสานงานกลางของมหาวิทยาลัยในการจัดหาเครือข่ายจิตอาสาที่สามารถลงพื้นที่ได้ทันที

(5) ภาพลักษณ์บางชุมชนไม่ดี มีปัญหาเรื่องปัญหายาเสพติด ความรุนแรงต่าง ๆ จึงทำให้เครือข่ายจิตอาสาไม่อยากเข้าไปในชุมชน เพราะกลัวเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิต